

Najbolj desničarska poveljna vlada v Franciji

Edgar Faure ministrski predsednik — 369 glasov za vlado, 200 glasov proti njej

Po malone treh tednih vladne krize je minulo sredo francoski parlament odobril vladni program, ki mu ga je predložil radikalni socialist Edgar Faure ter potrdil njegovo vlado. Za Fauerovo ministrsko listo in njegov program je glasovalo 369 poslancev, dočim jih je 200 glasovalo proti novi vladi.

Ko je Fauero predhodnik, socialist Christian Pineau, minuli teden že bil uspel sestaviti ministrsko listo, ni pa dobil potrdila v parlamentu, je predsednik republike Rene Coty sklical sestanek vodij vseh parlamentarnih skupin, da bi našli skupno osnovo za rešitev vladne krize. Po neuspehu tega sestanka se je Coty moral ponovno lotiti starega načina izbiranja ministrskih predsednikov. Mandat je poveril Edgarju Faureu, ki mu je sedaj res uspelo sestaviti vlado, v kateri radikalni socialisti, ljudski republikanci, degolisti in razni neodvisni ministri tvorijo 19-članski, doslej najbolj desničarski poveljni kabinet v Franciji. Zunanji minister v novi vladi je neodvisni Antoine Pinay, obrambni minister pa degolist general Koenig. Francoski socialisti so sodelovanje v novi vladi odklonili in tudi v parlamentu glasovali proti njej, ker je njen socialni program prešibek in zgrajen na zgolj negotovih obljubah.

Glavne poteze vladnega programa se odražajo v želji čimprej odobriti pariške sporazume, nato pa priti v pogovore z Vzhodom, nadaljevati afriško politiko v smeri, ki jo je začrtal Mendes-France in točno upoštevati lanski francosko

Vzhodna grožnja z Berlinom

Da Sovjetska zveza na vse načine poskuša zavreti uresničitev pariških sporazumov glede nemške oborožitve, je v zadnjem času že večkrat pokazala. Grožila je Franciji in Angliji, da bo razveljavila prijateljski pakt z njima, če bosta ratificirali pariške sporazume, pogosto je poudarjala, da po ratifikaciji ne bodo več možni razgovori za združitev Nemčije, ubrala je pa tudi obratno taktiko, ko je iznenada ukinila vojno stanje z Nemčijo ter ji ponudila izmenjavo diplomatskih zastopstev, da bi na lep način odvrnila Zapadno Nemčijo samo od uresničitve njenega trenutno najbolj perečega vprašanja — oborožitve.

Ko vsi ti manevri Sovjetske zveze niso rodili uspehov, je poslala svojega satelita Vzhodno Nemčijo v sprednjo bojno črto. Le-ta je sprva tudi začela z lepim predlogom, češ, naj bi Zapadna Nemčija dopustila, da se vzhodnonemški parlamentarci udeležijo ratifikacijske razprave v Bundes-tagu in tam pridejo do besede, medtem ko bi nato imeli tudi poslanci Zapadne Nemčije možnost sodelovati v vzhodnem parlamentu pri razpravi o pariških sklepih in nemški enotnosti. Adenauerjeva vlada je ta predlog seveda odklonila. Zato se sedaj na Vzhodu spet zatekajo h grožnjam.

Kakor poročajo, je izjavil prvi sekretar vzhodnonemške enotne socialistične stranke in ministrski podpredsednik Walter Ulbricht, da bi po ratifikaciji pariških sporazumov potekala meja med obema nemškima državama samo še vzdolž sedanje demarkacijske črte in ne več tudi skozi Berlin. Oborožitev zapadne Nemčije bi pomenila nedvoumno kršitev potsdamskih sklepov in bi jih s tem razveljavila. To se pravi, da bi potem tudi glede delitve Berlina ne imeli več veljave in bi bil Berlin mesto v Vzhodni Nemčiji. Z drugimi besedami povedano, pomeni ta izjava očitno grožnjo, da bodo po ratifikaciji pariških sporazumov vključili celotni Berlin v Vzhodno cono.

Do zaključka redakcije še ni bilo znano, kako bodo na Zapadu reagirali na to najnovejšo vzhodnonemško grožnjo, ki je bila nedvomno inspirirana s sovjetske strani.

nemški sporazum o Posarju. Na področju notranje politike hoče Edgar Faure z zvišanjem mezd za 7% zlasti poljedelskim delavcem, z izenačenjem plačilne bilance

Napeto vzdušje v zapadnonemškem parlamentu zaradi posarskega sporazuma

V bonnskem parlamentu se je včeraj pričela odločilna debata o ratifikaciji pariških sporazumov, ki tudi še danes traja. Kanceler Adenauer je iz zunanje-političnih, zlasti pa tudi iz notranje-političnih razlogov vztrajal na takojšnji ratifikaciji, da bi onemogočil nadaljnji odpor razmeroma široke nemške javnosti proti oborožitvi. Medtem ko vključitev Zapadne Nemčije v Atlantski pakt in Zapadnoevropsko unijo ter s tem povezano ponovno oborožitev odklanja v glavnem socialdemokratska opozicija, se odobritvi sporazuma o Posarju protivita tudi vladni koalicijski

in z dvigom industrijske proizvodnje zboljšati splošno življenjsko raven v Franciji, ki naj doseže v 6 do 8 letih (če bo Faure tedaj še ministrski predsednik?! — op. ured.) dvojno sedanjo višino. Edgar Faure velja kot eden najboljših finančnih strokovnjakov Francije in je bil že leta 1952 šet tednov ministrski predsednik.

stranki svobodnih demokratov in beguncev. Neko vest, da je Adenauer grozil svobodnim demokratom z izključitvijo iz vladne koalicije, če bodo vztrajali pri odklonitvi posarskega sporazuma, so v zadnjem trenutku pred zasedanjem Bundestaga demantirali. Vendar je razkol v vladni koaliciji zaradi tega vprašanja očitno, tako da svet z napetostjo pričakuje izid glasovanja.

Predsednik Vzhodne Nemčije Wilhelm Pieck je te dni po radiu apeliral na vse zapadnonemške poslance, naj ne privoliijo v ratifikacijo pariških sporazumov.

Domačini v Južni Afriki se upirajo fašističnemu zatiranju

Južnoafriška vlada je po Malanovem odstopu še bolj zaostрила svojo fašistično politiko in zatiranje domačega prebivalstva. Zakon o preselitvi domačinov, ki ga je pred nedavnim sprejel tudi južnoafriški parlament, predvideva prisilno preselitev Črncev in Melezov iz vseh večjih južnoafriških mest v posebne rezervate v notranjosti dežele. Zakon predvideva tudi ustanovitev koncentracijskih taborišč za »brezposelne in nezaželjene domačine«, ki živijo v južnoafriških mestih. Samo iz Johannesburga nameravajo vsak teden preseliti 150 črnih družin, tako da bi ti nasilni ukrepi v teku sedmih let prizadeli okrog 60.000 domačinov.

V Johannesburgu, kjer je nedavno okoli 2.000 policistov že pričelo z vojaškimi vozili odvažati prve skupine prisilnih izseljencev, je prišlo do nemirov. Afriški nacionalni kongres, ki je ena izmed najmočnejših organizacij domačinov, je pozval prizadeto prebivalstvo, naj s protestnimi stavkami nastopi proti izse-

ljevanju in ostalim rasističnim ukrepom vlade.

Dve ugledni osebnosti sta te dni najostreje obsodili fašistično početje južnoafriške vlade. Sin Mahatme Gandhija Manilal Gandhi, ki je osebno videl izgon črnih družin iz glavnega mesta Johannesburga, je v nekem indijskem časopisu zapisal, da morajo tam ljudje, o katerih trdijo, da so svobodni, vpraševati nekega nadzornika, če smejo vstopiti v svoja stanovanja ali jih zapustiti. Na nekem zborovanju v Londonu pa je Johannesburgski škof Ambrose Reeves ožigosal izgon črncev iz domačinske četrti v Johannesburgu kot »legalizirano tatvino«. V tem ko vlada hlinjeno trdi, da hoče s to akcijo le odpraviti bedne četrti v mestih, pa dejansko jemlje temnopoltnemu prebivalstvu pravico do lastnine in zemljiške posesti v mestih. Izjavil je, da so za današnjo politiko v Južni Afriki odgovorni ljudje, ki hočejo s takim početjem napraviti vtis na bele volivce, pijani od samega svojega rasizma.

ZDA, Sovjetska zveza, Anglija, Francija in Kanada razpravljajo o razorožitvi

Danes se je v Londonu začelo drugo zasedanje pododbora komisije Združenih narodov za razorožitev. Zasedanje, ki se ga udeležujejo zastopniki ZDA, Sovjetske zveze, Velike Britanije, Francije in Kanade, bo predvidoma trajalo okrog osem tednov, seje pa se bodo vršile za zaprtimi vrati. Komisija za razorožitev bo o razgovorih v Londonu poročala Varnostnemu svetu na Generalni skupščini OZN.

O vprašanju razorožitve se že dolgo časa govori. Lanski razgovori na 19 tajnih sejah pododbora v Londonu so ostali, kakor znano, brezuspešni. Bolj ugodno ozračje glede tega vprašanja je nastalo na IX. zasedanju Generalne skupščine OZN, ko sta tudi ZDA in Sovjetska zveza prilagodili svoja stališča francosko-britanskemu načrtu in je na tem temelju politični odbor soglasno sprejel resolucijo, naj razorožitvena komisija nadaljuje delo za izdelavo mednarodne pogodbe, ki naj bi zajela omejitve in zmanjšanje vseh vrst orožja in oboroženih sil, prepoved uporabe in proizvodnje jedrskega orožja in pa ustanovitev učinkovitega mednarodnega nadzorstva nad razoroževanjem.

Teden dni pred pričetkom sedanjih razorožitvenih razgovorov v Londonu pa je moskovski radio objavil nov predlog sovjetske vlade o razorožitvi. V tej deklaraciji je Sovjetska zveza predlagala, naj bi uničili vse zaloge

atomskega in vodikovega orožja na svetu. Vse države naj bi se dogovorile, da ne bodo povečale svojih oboroženih sil in vojnih priprav na nad stanje z dne 1. januarja 1955. V ta namen naj bi Združeni narodi še letos sklicali svetovno konferenco o zmanjšanju oborožitve in prepovedi jedrskega orožja. V svoji deklaraciji pa je Sovjetska zveza tudi obtožila vlade treh zahodnih držav oboroževanja Nemčije in pripravljanja atomske vojne. Nadalje jim očita, da so odklonile sprejem Kitajske in Češkoslovaške v razorožitveno komisijo.

K novim sovjetskim predlogom je bilo v Londonu poudarjeno, da jih bodo skrbno preučili, če jih bo sovjetski predstavnik Andrej Gromiko razložil pred razorožitveno komisijo. Velika Britanija bi pristala na svetovno konferenco o razorožitvi samo v primeru, da bi sedanje londonsko zasedanje razorožitvene podkomisije OZN pokazalo kaj napredka v zbliževanju stališč med Vzhodom in Zahodom. Sovjetski predlog, naj bi uničili vse zaloge atomskega in vodikovega orožja, je po mnenju angleških funkcionarjev poskus, da bi onemogočili premoč zahodnih držav v tem orožju. V vladnih krogih ZDA so mnenja, da je sovjetski predlog glede uničenja zalog jedrskega orožja in ohranitve oboroženih sil na ravni letošnjega prvega januarja nesprejemljiv in da ima ta predlog samo namen zagotoviti Sovjetski zvezi veliko vojaško premoč nad zahodnimi državami. Pripominjajo tudi, da So-

Vprašanje priporniške odškodnine za naše izseljence še vedno ni rešeno

Kmalu bo minulo deset let, odkar so se naši izseljenci iz taborišč trpljenja, kjer so živeli najbolj bedno življenje priporni- kov, vrnili na svoje izropane domove. Medtem so druge žrtve fašizma že dobile povrnjeno svojo škodo in obstoja tudi že zakon za povrnitev škode bivšim nacistom, ki so po 1945. letu zgubili svoje službe ali pa na drug način utrpeli kakršno koli škodo.

Slovenski izseljenci za vse svoje trpljenje v priporniških taboriščih niso dobili nobene odškodnine. Pičli zneski, ki so jih prejeli od deželne vlade iz tako imenovane »Südkärntner Hilfe« so jim bili izplačani po večini par dni pred zamenjavo denarja, tako da s tem denarjem v povojnem času splošnega pomanjkanja gradbenega materiala in drugih življenjskih potrebščin niso mogli napraviti ničesar. Domovi in hlevi pa so bili prazni, zgradbe poškodovane in zanemarjene. Povrnitveni procesi pa se še danes vlečejo in marsikateri izseljenec še danes ni pravomočni lastnik ukradenega mu posestva, ker razne formalnosti in razni ugovori kuratorja nemškega rajha ne dopuščajo prepisa v zemljiški knjigi.

Kdor hodi po naših vaseh, vedno spet srečuje izseljence, ki močno bolehalo na posledicah težkega trpljenja v priporniških taboriščih, saj ne mine mesec, ko Zveza izseljencev ne polaga venca na svež grob kakega svojih sotrpinov. Medtem ko imajo druge žrtve nacizma na podlagi uradnega potrdila po § 4 zakona za žrtve fašizma razne ugodnosti in brezplačno zdravljenje, izseljenec tega potrdila ne priznajo niti ne priporniške odškodnine, ki jo prejema druge žrtve nacizma kot odškodnino za trpljenje v priporu.

Jasno, da se Zveza slovenskih izseljencev bori proti temu različnemu ravnanju z izseljenci, ki pomeni v resnici diskriminacijo koroških Slovencev. Zaradi tega se je zglasila tudi delegacija Zveze slovenskih izseljencev dne 19. februarja pri ministru za socialno zaščito na Dunaju in zahtevala, da se končno reši vprašanje priporniške odškodnine, ki čaka na svojo rešitev že več let. Minister je delegaciji obljubil, da bo skrbel, da bo vprašanje rešeno vsaj do konca marca. Jasno je, da se bodo mogli slovenski izseljenci zadovoljiti samo s pozitivno rešitvijo.

vjetska zveza doslej še nikdar ni dala uradnega poročila za učinkovito mednarodno nadzorstvo nad zalagami tradicionalnega in atomskega orožja v Sovjetski zvezi in vzhodno evropskih deželah in da Sovjetska zveza še nikoli ni izrazila jasnega stališča o mednarodnem nadzorstvu, ki bi ga terjala mednarodna razorožitev. Pri OZN pa so zahodne delegacije ocenile sovjetske predloge predvsem kot izraz sovjetskega nasprotovanja pariškemu sporazumu in oborožitvi zahodne Nemčije. V teh krogih si izrazili mnenje, da pomenijo novi sovjetski predlogi korak nazaj v primeri z dosedanjim sovjetskim stališčem in da se Sovjetska zveza zdaj očitno postavlja spet na staro stališče.

Spričo takega razvoja je imel predstavnik ZDA Lodge že pred pričetkom sedanje konference v Londonu razgovore z britanskim zastopnikom Nuttingom z namenom sporazuma o skupnem stališču glede novih sovjetskih predlogov.

Konferenca v Londonu se je torej danes pričela v znamenju dveh stališč. Opazovalci v OZN ne pričakujejo od londonskih razgovorov rešitve problema razorožitve, vendar pa kljub novemu sovjetskemu zadržanju pričakujejo nek napredek z ozirom na ugodno vzdušje, ki je glede razorožitvenega vprašanja prišlo do izraza na minulem zasedanju Generalne skupščine OZN.

Pomanjkljiv občni zbor kmetijske zbornice

Še vedno ni obračunov za leta 1952 in 1953 — 150 odstotkov zborničnih doklad v letu 1955

Po enem letu presledka, kar je v nasprotju z določili tozadavnega zakona, se je zadnjo soboto spet sestal občni zbor koroške kmetijske zbornice. Kakor že vsa zadnja leta tudi to pot sklicatelj občnega zbora ni poskrbel za to, da bi občni zbor lahko v celoti izpolnil svojo dolžnost. Zaradi pomanjkljivih poročil občni zbor ni mogel niti oceniti dela zborničnega urada niti ne zavzeti stališča k vprašanju, ali so bili denarji, s katerimi sta zbornični urad in prezidij zbornice razpolagala od leta 1952 naprej, res uporabljeni za najbolj potrebne in koristne namene. Svoje poročilo je prezident omejil v glavnem le na oceno agrarnopolitičnega razvoja, pri čemer se je večkrat zapletel v protislovja, kar so mu tudi dokazali nekateri zbornični svetniki, ki so sodelovali v živahni razpravi. V splošni oceni gospodarskega razvoja je namreč prišel g. prezident do zaključka, da je splošna gospodarska konjunktura vidno povečala potrošnjo in da je zaradi lahke in ugodne prodaje kmetijskih pridelkov v preteklem letu položaj na vasi zelo zadovoljiv.

Temu nasproti pa je dejal zbornični svetnik Janko Ogris v imenu svojih volivcev, kmetov v Zilji, Rožu in Podjuni in tudi v imenu delovnih kmetov sploh, da je sedanja gospodarska konjunktura edino v korist mehaniziranem veleposstvu. Delovni kmet, mimo katerega so šle vse večje subvencije zadnjih let za olajšanje in pocenitev dela ter za dvig proizvodnje, pa je moral v preteklem letu seči s sekiro še globlje v gozd po lesu, da je kril primanjkljaje svojega gospodarstva. Kako resen je položaj med delovnimi kmeti, je dejal tov. Ogris, kaže tržni brutodonos povprečne družinske kmetije na jezikovno mešanem ozemlju. Le-ta znaša komaj 12.500 šil. Po odtegnitvi izdatkov za semena in gnojila, za davke, za najnujnejša popravila itd., ostane na osebo ki dela na družinski kmetiji, kvečjemu še 300—400 šil. mesečnega zaslužka. Vsaka večja potreba po denarju že zahteva sečnjo lesa preko letnega prirastka. Veleposestnik pa nikakor ni v tako kočljivem položaju, ker bi sicer ne mogel plačati svojih mezdnih delavcev in tudi ne kupovati vsako leto novih strojev in novih avtomobilov.

Podobno so govorili o položaju kmečkega ljudstva tudi zbornični svetniki Steiner, Poscharnig in ing. Angerer. Zaradi tega je prišlo tudi do soglasne ugotovitve, da družinske kmetije sedanjih kratkoročnih in razmeroma dragih kreditov ne prenesejo in da bi bilo potrebnih za dvig proizvodnje na teh obratih na Koroškem najmanj 100 milijonov šilingov dolgoročnega kredita.

Ozadje gonje proti omejitvi izvoza lesa

Dobršen del svojega poročila je prezident posvetil razvoju položaja na lesnem trgu. Trdil je, da lesa na Koroškem še ne manjka in da je nevarnost za cene lesa le v omejitvi izvoza, ki jo je odredil minister za trgovino. Ves njegov vik in krik o nevarnosti izgube tržišč in o nevarnosti padca cen za les, sta kot povsem neutemeljen razgalila zvezni poslanec Steiner in gozdarski svetnik Matschnig-Rainer. Steiner je pravilno ugotovil, da gre ves vik in krik samo za tem, da bi izvoz-

niki lesa in industrija papirja lahko obdržali visoke profite, neglede na to, ali je na domačem trgu dovolj lesa ali ne in ali imajo delavci v lesni industriji kaj dela ali nič. Gozdarski svetnik Matschnig-Rainer pa je povedal, da so cene lesa v Avstriji dosegle in celo prekoračile cene na svetovnem tržišču in da je tudi Zvezni svet za lesno gospodarstvo predlagal omejitev izvoza lesa. Vsa gonja proti omejitvi izvoza lesa je preračunana samo na to, kako bi ceno lesa in lesnih izdelkov na domačem trgu še dvignili. Cena lesa ni v nevarnosti, je dejal, kajti zapadna Evropa producira kvečjemu 150 milij. kubičnih metrov lesa letno, medtem ko ga potrebuje 250 milij. kubičnih metrov.

Zbornični svetnik Ogris je ponovno opozoril na zahtevo po enotnih in stabilnih cenah za klavno živino, prašiče in krompir, ki sta jo pred letom dni predlo-

žila s svetnikom Dumpelnikom. S tem v zvezi je izrazil zadovoljstvo, da si je končno tudi prezidij osvojil to zahtevo in da so tozadevna pogajanja v zveznem merilu že v teku. Slovenski kmetje vstrajajo na tem, da se ta zahteva in z njo tudi vse druge zahteve v zvezi s potrebo pomoči družinskim kmečkim obratom, ki ležijo v prezidiju že eno leto dni in več, resno upoštevajo in da se jim čimprej ugodijo.

Živahna je bila tudi debata okoli deficita 20 milij. šilingov, ki je nastal v Fondu za gospodarstvo z mlekom, in okoli pridržanja 3 grošev pri litru mleka, ki jih ta fond jemlje kmetu za subvencioniranje izvoza masla in sira. Občni zbor je soglasno zahteval, da se mora pridržanje teh grošev od proizvodne cene takoj ukiniti in da je treba kupno moč mleka za kmetu postaviti na višino, kakršno je imelo pred 3 leti.

Splošni zakon o kmetijstvu mora ustvariti pogoje za obstoj družinskih kmetij

V zvezi s splošnim zakonom o kmetijstvu je prezident Gruber poročal o težkočah, ki se zoperstavlja sklenitvi res pozitivnega zakona, ter dejal, da še ni mogoče reči, kdaj ga bodo mogli skleniti. Zbornični svetnik Ogris je govoril tudi k temu vprašanju in naštel vrsto momentov, ki bi jih bilo treba v tem zakonu upoštevati in rešiti. Zahteval je, da zbornica opozori zvezno vlado na vse te momente in da skrbi, da bo njihova rešitev našla v zakonu svoje mesto. Ker so bili tudi drugi svetniki podobnega mišljenja, je poslal občni zbor soglasno resolucijo na Dunaj.

Tov. Ogris pa je tudi ostro obsodil glaso-ve, ki pravijo, da manjši družinski kmečki obrat nima pravice obstoja in da bi bilo najbolje, da se kmetijska površina gorskih kmetov pogozdi. Take želje — je dejal tov. Ogris — so podobne zahtevi po kaznovanju kmečkih ljudi, ki od zore do mraka delajo na pol zastonj, ki plačujejo davke in vzgajajo zdrave in pridne ljudi. Dolžnost kmetijske zbornice je, da take želje obsodi in da prav družinskim kmetijam končno enkrat izdatno pomaga.

Ko je govoril o dejanskih potrebah po pomoči družinskim kmetijam, je tov. Ogris tudi ostro obsodil lažnivce, hujska-

Smrdljivi plevel na gnoju

V uredništvu Allgemeine Bauernzeitung morajo imeti lepo mnenje o možganih in želodcih bralcev tega ÖVP-jevskega tednika, da si jim upajo servirati toliko revne in neprebavljive dušne hrane. Enega teh smrdljivih plevelov, ki je v zadnjem času zrasel na Bauernbundovskem gnoju, bi za vzorec pokazali tudi našim bralcem. V zmagu pod naslovom »Kaj Beograd vse hoče!« tveže to zakotno ÖVP-jevsko trobilo naslednjo pustno storijo:

„V koroškem šolskem vprašanju se pridno razpravlja o zahtevi po slovenskem učiteljskem, Na Koroškem naj bi se uredila posebna učiteljska, da bi se dobilo zadosti učiteljev za slovenski pouk na južnem Koroškem. V tej zvezi je treba vedno spet opozoriti na to, da je med celotnim prebivalstvom Koroške samo 1,6 odstotka nacionalnih Slovencev in da stalno naraščajoče zahteve nacionalnih Slovencev diktira Beograd. Opozoriti je treba na to, da je za domovini zveste koroške vindišarje slovenski pouk nesreča. Na eni izmed glavnih šol na jezikovno mešanem ozemlju — da navedemo samo en primer — je moral sin nekega koroškega kmeta, ki je užival v ljudski šoli prisilni slovenski pouk, opustiti obiske šole, ker enostavno ni več dohajal pri pouku nemščine. Kaj naj Korošec začne s slovenskim jezikom? Uporabljajo ga v glavnem samo v komunističnih državah in celo v Jugoslaviji je uradni jezik srbohrvaški. Ker tudi v Avstriji na jezo beograjskih komunistov velja še nemščina za uradni jezik, ne morejo južni Korošci s slovenščino kaj začeti, razen če se izselijo v Jugoslavijo. Toda od tam vendar dnevno bežijo lju-

dje, ker so postale gospodarske in politične razmere v Jugoslaviji nevarne. Naraščajoča zahteva po slovenskem pouku je torej tudi iz čisto stvarnih razlogov neumnost, neglede na to, da so stalne zahteve nacionalnih Slovencev vendar usmerjene na odcepitev Južne Koroške h komunistični Jugoslaviji.“

Mislimo, da se ob tako bedastem klobasanju le svita tudi že bralcem Allgemeine Bauernzeitung, da so se pisci teh duhovitosti znebili skoro toliko protislovnih laži kolikor so načekali vrstic in vejic ter pik in stavkov. Skoro stavimo, da si bo kak Karishev privrženec tam gori nekje za Wolfsbergom lomil glavo o tem, koliko je na Koroškem nenacionalnih Slovencev, če je že nacionalnih en cel odstotek in še nekaj čez. Morda bo kakšna reva, ki mora garati kje v Glantalu, da lahko gospod Gruber gosposko živi, ugibala, ali je slovenščina potrebna morda komunističnim Kitajcem, ko je celo v Sloveniji priznana samo srbohrvaščina, na Koroškem pa samo nemščina. Tam pri Zilji pa bo majal glavo kak Ferlitschev prijatelj, ko bo primerjal ÖVP-jevsko raco o neznosnih razmerah v Jugoslaviji s prav te dni objavljenim dejstvom, da bodo na avstrijski strani Korenskega sedla zgradili večjo carinsko in orožniško postojanko, da bi lažje zmogli iz leta v leto naraščajoči tujski promet iz Avstrije v Jugoslavijo. Tisti nesrečni kmečki fant pa, ki je moral obesiti šolanje na klin že v 1. razredu glavne šole, ker mu zaradi slovenščine nemščina ni šla v zabito butico, pa bi kot pripadnik nemškega plemena vindišarjev že zaslužil, da bi ga sprejeli vsaj kot pomožnega urednika pri Allgemeine Bauernzeitung. Morda bi bil le toliko brijten in uporaben, da bi nekemu ÖVP-jevskemu gospodu v tem brlogu primazal pod domovini zvesti napis, ki se blesti na njegovi hiši: Vergiss nie, dass du ein Deutscher bist!« še do-datek: »Und dass du ein unverbesserlicher Nazi bleiben wirst.«

Res, da sledi vsakemu pustu pepelnica. Toda greh se s trošenjem pepela na nečedno glavo ne izbriše. Lahkomiselno zapisano priznanje ÖVP-jevskega lista, da slovenski jezik na koroškem ozemlju, kjer prebivamo Slovenci, ni enakopraven in javno priznan, zaenkrat brez komentarja uvrščamo med številne dokumente, ki dokazujejo, da je naša borba za enakopravnost našega ljudstva upravičena, ker raste iz njegovih potreb.

če in netilce sovraštva med narodoma, ki živita tukaj ter ugotovil, da se taki na žalost vedno spet udeležujejo v gotovem tukajšnjem tisku (predvsem v ÖVP-jevski Allgemeine Bauernzeitung — op. ur.). Kmečki ljudje, je dejal, potrebujejo mir in gospodarsko varnost.

Zbornični proračun za 1955

Razprava v zvezi s proračunom je bila zelo umerjena. Redni proračun zbornice je bil odobren s 3.650.000 šil. izdatkov, ki so kriti s 100%-no zbornično doklado. V izrednem proračunu pa je bil odobren predlog za dvig teh zborničnih doklad za nadaljnjih 50%, da se krijejo obveznosti v zensku 1.700.000 šil. za nakup avtomobilov, za preselitev zbornice, za plače gospodarskim svetovalcem in za odplačilo dolgov zbornice. Istočasno je bilo odobreno, da najame prezidij zbornice posojilo v znesku 5 milij. šilingov za dobo 7 let.

Zbornična svetnika Ogris in Dumpelnik sta glasovala za redni proračun, odklonila pa sta izrednega in najetje posojila. Vzrok odklonitve je razčlenil zbornični svetnik Ogris, ko je dejal, da ne verjamemo, da bi adaptacija hiše v Museumgasse stala 5 milij. šil. Svaril je zbornico pred zadolževanjem in menil, da je treba gradbeni projekt »Kucherhof« odložiti za nekaj let, zbornične kmetijske šole pa naj prevzame deželna vlada.

Organizacijo službe za pospeševanje kmetijstva, je tov. Ogris obsodil kot skrajno centralistično, ker niti občni zbor nima nanjo in na sredstva, s katerimi razpolaga, nobenega vpliva. Mi zahtevamo, je dejal tov. Ogris, da bodo pri uporabi sredstev službe za pospeševanje kmetijstva soodločali tako občni zbor kakor tudi okrajne kmečke zbornice in krajevni kmečki odbori, ker ne verjamemo, da gredo sredstva res tudi tja, kjer je pomoč najbolj potrebna.

PO ŠIRNEM SVETU

Pariz. — Sekretar KP Francije Ducloux je na neki tiskovni konferenci izjavil, da si Francija ne bi smela prilastiti Posarja, niti ne vpliv nanj, ker Posarje pripada Nemčiji. Na drugi strani pa, da nekaj nemško ozemlje, ki je sedaj priključeno Poljski ne more nikoli več biti nemško. To ozemlje vzhodno od črte Odra—Nisa bi mogla Nemčija dobiti nazaj samo z novo vojno.

Peking. — Predsednik kitajske vlade Ču En Laj je sprejel vabilo na predvideno konferenco azijskih in afriških držav, ki naj bi bila aprila v Indoneziji.

Berlin. — Sodelavec zapadnonemškega ministrstva za vsenemška vprašanja Hainz Stoekert je pobegnil v Vzhodno Nemčijo, ker hoče svariti, kakor je izjavil, pred zločinsko vojno politiko Adenauerjeve vlade.

Pariz. — Radikalno-socialistična stranka, kateri pripada Mendes-France, hoče uvesti preiskavo proti svojim mandatarjem, ki so z nespoštovanjem sklepa povzročili padec vlade.

Seoul. — Komisija za nadziranje premirja v Koreji proučuje upravičenost obtožbe združenega poveljstva, češ, da Se- verna Koreja krši sporazum o premirju.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Mleko in mlečni produkti na trgu

Leta 1954 je prišlo na avstrijski trg 1.143.000 ton mleka, kar je za okoli 7 odstotkov več kakor v prejšnjem letu. Oddaja masla je znašala 22.500 ton ter je bila za 8,5 odstotka višja kakor leta 1953. Oddaja sira je ostala z okoli 14.000 tonami približno enaka.

Potrošnja kavčuka

V potrošnji kavčuka zaostaja Avstrija z 1,5 kilogramom na osebo že zelo znatno za močnejše motoriziranimi državami. Letna količina porabe kavčuka znaša na primer v Združenih državah Amerike 8,3 kilograma na osebo.

Za avtonomijo Trsta, Goriške in Furlanije

Mestni svetnik v Trstu dr. Dekleva je po tržaškem radiu dal izjavo o stališču Slovensko-italijanske ljudske fronte do vprašanja avtonomije za področja Gorice in Vidma ter poudaril, da bi ustanovitev te avtonomne pokrajine, ki jo predvideva tudi italijanska ustava, ter njena razširitev na Trst in tržaško ozemlje bila lahko učinkovito sredstvo za koristno sodelovanje in mirno sožitje med narodnostnimi skupinami, živječimi na ozemlju Furlanije—Julijske krajine, kakor naj bi se ta avtonomna dežela imenovala.

Svojo izjavo je dal dr. Dekleva v zvezi z nedavnim sklepom italijanskega senata, da bo poseben svet Furlanije in goriške

pokrajine izdelal statut za avtonomno oblast. Kdaj bo ustanovljen ta posebni svet, pa doslej še ni znano. Za avtonomno deželo se zavzemajo tudi druge stranke, vendar so različna mnenja, kakšen obseg naj bi imela. Socialni demokrati in italijanski demokristjani so prav tako za združitev vseh treh pokrajin, medtem ko so republikanci za ustanovitev dveh avtonomnih oblasti, ene za Furlanijo samo in druge za Trst in Gorico, Tržaška unija, ki združuje vse prejšnje stranke, ki so postavljale za neodvisnost Trsta, pa zahteva obratno eno avtonomno oblast za Trst sam in drugo za goriško in videmsko pokrajino.

Ivan Potrč - avtor našega novega romana

Že v naši zadnji številki smo ob napovedi našega novega romana »Na kmetih« omenili, da so v nekaterih naših krajih imeli priložnost osebno spoznati njegovega avtorja, pisatelja Ivana Potrča, ko je decembra 1953 o okviru literarnih bralnih večerov SPZ bral odlomke iz tega svojega — tedaj še neobjavljenega — romana, ki ga danes ocenjujejo kot njegovo

Ivan Potrč (v sredini) na literarnem večeru decembra 1953 v Pliberku

najboljše dosedanje delo. Danes, ko začnemo objavljati Potrčev roman, pa hočemo v kratkih obrisih seznaniti z njegovo osebnostjo vse naše bralce.

Ivan Potrč se je rodil 1. januarja 1913 na Grajeni pri Ptujju. Že kot gimnazijca ga je tedanja policijska oblast zaprla za

Jugoslovanske razstave v inozemstvu SLIKARSTVO V PARIZU

Pod naslovom »Šestdeset slik sodobnega jugoslovanskega slikarstva« so bile v zadnjih treh letih prirejene v Atenah, Ankari, Carigradu, Beirutu, Damasku, Kairu in Aleksandriji razstave slik vidnih sodobnih jugoslovanskih slikarjev. Lani oktobra so razstavo prenesli v Francijo, kje je bila te dni odprta v Bordeauxu, konec tega meseca bo prirejena v Nancyju, v marcu in aprilu pa v Marseillesu. Pozneje jo bo komisija za kulturne stike s tujino priredila še v nekaterih drugih evropskih kulturnih središčih.

KNJIGE V LONDONU

»Jugoslovanska knjiga skozi stoletja« je naslov razstave, ki so jo pred nedavnim prikazovali v Kopenhagenu na Danskem in v Stockholmu na Švedskem. Po razstavi v norveškem glavnem mestu Oslu jo bodo v začetku marca priredili v Londonu, pozneje pa verjetno še v Parizu in Benetkah.

Albertina v Ameriki

V Nacionalni galeriji v Washingtonu je preteklo nedeljo avstrijski veleposlanik dr. Karl Gruber ob navzočnosti več tisoč gostov otvoril posebno razstavo znamenite dunajske Albertine. Potovalna razstava, ki obsega 116 umetnin iz 15. do 20. stoletja, bo ostala odprta v Washingtonu do 20. marca, nato pa jo bodo v teku leta pokazali še v raznih vele mestih Amerike.

radi širjenja naprednih idej med mladino. Med drugo svetovno vojno je bil v nemški internaciji, odkoder je leta 1943 pobegnil k partizanom. Po osvoboditvi je bil nekaj časa urednik Ljudske pravice, nato pa je prevzel uredništvo pri založbi Mladinska knjiga.

Javnost je prvič postala pozorna na mladega pisatelja, ko je leta 1933 nastopil kot pripovednik v »Ljubljanskem zvonu«. Komaj štiri leta kasneje (1937) je izšla njegova prva knjiga »Sin«, v kateri so bila zbrana njegova najvažnejša dotedanja pripovedna dela. Poznejši njegovi knjigi »Kočarji in druge povesti« (1946) ter »Svet na kajžarju« (1948) tudi med našim ljudstvom niso povsem neznane, saj jih najdemo v vseh knjižnicah naših Slovenskih prosvetnih društev.

Avstrijska knjiga o Ivanu Cankarju

V letopisu »Wiener slawisches Jahrbuch«, ki ga od leta 1950 izdaja seminar za slovansko filologijo univerze na Dunaju pod vodstvom slavista dunajske univerze prof. R. Jagoditscha, je ob koncu lanskega leta izšla kot posebna knjiga zanimiva in pomembna razprava o Ivanu Cankarju. Knjigo z naslovom »Ivan Cankar als Künstlerpersönlichkeit« je napisal Wolfgang Walder, izšla pa je v založbi Hermann Böhlau's Nachf. v Grazu ter obsega 96 strani velikega formata. Pobudo za izdajo knjige je dala avstrijska delovna skupnost za študij slovanstva in Vzhodne Evrope.

Avtor knjige, ki pravi v uvodu, da je Cankar pisatelj evropskega formata, je razdelil svojo razpravo v štiri poglavja. V prvem obravnava pogoje in začetek Cankarjevega slovstvenega udejstvovanja, v drugem njegov umetniški razvoj v zrcalu njegove proze, v tretjem vrhunske točke Cankarjeve oblikovne umetnosti, kamor Walder uvršča Cankarjeve spise »Hiša Marije Pomočnice«, »Križ na gori« in »Hlapec Jernej in njegova pravica«, v četrtem poglavju pa obravnava »Zgodbe iz

Tudi kot dramatik se je Ivan Potrč predstavil in uveljavil. Znan je njegov »Izdajalec« (1944) in prav tako njegova trilogija dram »Kreflova kmetija« (1947), »Lacko in Krefli« (1949) in »Krefli« (1952), v katerih riše kmečko življenje iz časov pred vojno, med vojno ter po nji.

Tako kot pripovednik kakor tudi kot dramatik je Ivan Potrč globoko zakoreninjen v domači pokrajini in ljudeh. V živem in barvitom jeziku resnično in prepričljivo upodablja zlasti drobne stvari iz kmečkega življenja ter umetniško prikazuje njegove vrline in napake. »Zgodovina slovenske književnosti« ga uvršča med dosledne realiste, ga torej postavlja v isto vrsto z Antonom Ingoličem, Ciriлом Kosmačem, Prežihovim Vorancem in drugimi.

doline Šentflorjanske«, »Moje življenje« in »Podobe iz sanj«. Citate iz Cankarjevih del navaja pisec knjige v slovenskem originalu, na koncu pa je dodan nemški prevod. V knjigi je navedena tudi literatura o Cankarju.

Izidu razprave dunajskega slavista je posvetil dnevni tisk v Sloveniji te dni precej pozornosti, slovenski literarni zgodovinarji in proučevalci Cankarjevega življenja in dela pa jo bodo nedvomno tudi kritično ocenili.

Počastitev petletnice Vorančeve smrti

Minuli petek, na dan pete obletnice smrti koroškega pisatelja Prežihovega Voranca, so na pisateljevi rojstni hiši v Kotljah odkrili spominsko ploščo. Razen domačega prebivalstva, dijakov in profesorjev ravske gimnazije ter predstavnikov javnega življenja se je odkritja plošče udeležilo tudi več uglednih kulturnih delavcev iz Ljubljane in Maribora.

Istega dne zvečer je bila v Ravnah pre-

Primorski študentje pripravljajo svoj I. festival

Študentje na Primorskem, ki so organizirani v Postojnskem akademskem klubu in Klubu primorskih študentov, nameravajo prirediti letos majnika I. primorski študentski festival kot enotno prireditev primorskih študentov. Za organizacijo prireditve, ki naj bi omogočila tudi povezavo študentov z ostalo primorsko mladino, in za pripravo festivalskega programa so osnovali poseben prireditveni odbor, ki bo verjetno pridobil za sodelovanje tudi akademike koprškega okraja.

Festival so si zamislili tako, da bi se pričel 7. maja in bi trajal teden dni. Za slavnostno otvoritev predvidevajo v Postojni koncert mladinskega filharmoničnega orkestra in pevskega zbora, ki bi ga dan nato ponovili v Sežani. Štiri kulturne skupine in ena športna bi nato ves teden nastopale po raznih večjih krajih Primorske, dramska družina Postojnskega akademskega kluba pa bi nastopila tudi v Škofijah na novo priključenem ozemlju. V goriškem okraju nameravajo prirediti 9 nastopov, prav toliko v tolminskem, v sežanskem okraju 6, v postojnskem 5 ter v koprskem okraju 1 prireditev.

Indijski balet bo gostoval v FLRJ

Letos spomladi pričakujejo v Jugoslaviji obisk baletne skupine iz Indije, ki bo nastopila z indijskimi plesi v Beogradu, Zagrebu in drugih večjih jugoslovanskih mestih. Skupina bo nato gostovala tudi v nekaterih drugih evropskih državah.

NOVE KNJIGE

Isak Samokovlija: Salomonova črka. (Cankarjeva založba, Ljubljana; broš., 280 str.)

S slovenskem prevodu, ki ga je oskrbel Tone Potokar, je izšla pri Cankarjevi založbi lično opremljena zbirka novel Isaka Samokovlije — bosenskega pisatelja judovskega rodu.

Isak Samokovlija, potomec onih Židov, ki so se v 15. stoletju zatekli pred preganjanjem iz Španije v takrat od Turkov okupirano Bosno, je eden izmed najboljših pisateljev, kar sta jih dali Bosna in Hercegovina. V pretehtanem in izbranem jeziku ter z izredno poglobljenostjo v življenje prikazuje pisatelj v svojih novelah predvsem usodo in življenje svojih judovskih sorojakov, malih, skromnih in ponižnih rokodelcev in težakov, pri čemer pa je v svoje spise zajel tudi muslimanski in pravo-

slavni svet in sploh vso pestrost svoje bosenske domovine.

O bosenskih Židih danes skoro ni več sledu, postali so žrtve rabeljskega fašističnega uničevanja v zadnji vojni. Književnik Ivo Andrić v uvodni besedi, ki jo je napisal za slovensko izdajo Samokovljevih novel, pretresljivo omenja zadnji spomenik uničenim bosenskim Judom na njihovem sarajevskem pokopališču z napisom, ki razlaga njihovo usodo: »Judom, padlim borcem in žrtvam fašizma. — Jasenovac — Stara Gradiška — Djakovo — Jadovno — Loborgrad — Auschwitz — Bergen-Belzen«.

Prav v času, ko je izšla zbirka Samokovljevih novel v slovensčini, ki predstavlja dragocen dokument brutalno uničenega življenja, se je razširila tudi vest, da je pisatelj, ki je bil po poklicu zdravnik, umrl v Sarajevu v starosti 65 let. Tako je knjižica postala nehoti tudi počastitev njegovega spomina.

miera novega slovenskega filma »Koplj pod brezo«, ki so ga posneli po znani Prežihovi noveli »Vodnjak«. Ravnatelj ravske gimnazije dr. Sušnik je imel ob tej priložnosti govor o ustvarjalnem delu Prežihovega Voranca in njegovem pomenu za ta košček slovenske zemlje, o filmu pa je govoril France Kosmač, ki ga je režiral. Slovesne predstave filma, na kateri je sodeloval tudi pevski zbor gimnazije na Ravnah, se je udeležilo nad 1000 domačinov. Film sam — prvo Prežihovo delo, ki so ga posneli na platno — so predvajali v Ravnah tudi še naslednjega dne.

Te dni je izšel v Beogradu srbski prevod Prežihovega vojnega romana »Doberdob«. Prevod je delo Dore Pilковиč-Maksimovič, obsežen uvod pa mu je napisal Bojan Štih ter v njem prikazal položaj Slovencev v času prve svetovne vojne ter ozadje in pomen romana »Doberdob«.

Prežihov Voranc je tisti slovenski pisatelj, ki je skoraj že stooletno prodril tudi med srbske in hrvatske bralce. Že malu po vojni so beograjske in zagrebške založbe izdale njegova najpomembnejša dela: Požganico, Jamnico, Samorastnike, Solzice. Sedaj ko je izšel tudi srbski prevod romana »Doberdob«, je ostala samo še zbirka Prežihovih potopisnih črtic »Od Kojtel do Belih vod«, ki še ni bila v celoti prevedena v srbohrvaščino.

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

c) Pogoj je neresničen. Dejanje nadrednega stavka se v resnici ne zgodi, ker se tudi pogoj v odvisnem stavku ni izvršil; veznika *da* in *in* *da*; pri vezniku *ko* stoji pogojnik, pri vezniku *da* pa more stati pogojni ali povedni naklon.

Zgledi: *Ko bi prijatelj imel denar, bi ti pomagal. Ko bi ljudje ne mrli, bi svet podrli. Ko bi bil imel denar, bi bil knjigo kupil. Da bi se bil Francelj noč in dan učil, morda bi bil zlezel. Da imam, bi ti dal. Da bi mama vedela, bi se bridko zjokala. Da ni bilo tebe, bi se bil utopil.*

Vzročni odvisnik

1. Pravi vzročni odvisnik. Gore ljubimo zaradi lepote. Gore ljubimo, ker so lepe. — Tu smo nadomestili prislovno določilo vzroka zaradi lepote z odvisnikom *ker so lepe*. To je pravi vzročni odvisnik; po njem se vprašamo z *zakaj?*

Zgledi: *Ker je bil usmiljenega srca, jim je odpustil. Bilo je treba misliti na udobnejše stanovanje, ker se je bližala so orožje, da bi se laže umaknili preveliki sili. Delaj dobro, da bodo tudi tebi dobro storili. Seže po palico, da jo zažene.*

2. Namerni odvisnik nadomešča prislovno določilo vzroka in izraža namero (namen) dejanja v nadrednem stavku. Po njem se vprašamo s *čemu?* s *kakšnim namenom?*

Zgledi: *Šel je v gozd, da bi si nalovil polhov. Pometali so orožje, da bi se laže umaknili preveliki sili. Delaj dobro, da bodo tudi tebi dobro storili. Seže po palico, da jo zažene.*

Okrajšani stavki

1. Okrajšano priredje. Če je v priredju v obeh stavkih isti povedek, lahko v enem stavku povedek opustimo.

Zgledi (opušteni povedek je v oklepaju): *Zgodovina nam kaže ne samo lepa in slavna dela, temveč (kaže) tudi strasti in hudobije. Volk dlako spremeni, a nara ve nikdar (ne spremeni). Vsak svoj konec doseže, a cilja ne (doseže).*

V vezalnem priredju, ki ima v obeh stavkih isti osebek, lahko krajšamo stavek tako, da veznik izpustimo, povedek pa spremenimo v ustrežni deležnik: *sedel je na vrtu in opazoval letanje čebel — sedeč na vrtu, je opazoval letanje čebel; želeli so mu lahko noč in se poslovili — želeč mu lahko noč, so se poslovili.*

2. Okrajšano podredje. Prilastkove, časovne, načinovne in vzročne odvisnike krajšamo tako, da izpustimo veznik, odvisnikov povedek pa postavimo v ustrežni deležnik.

Zgledi: *Soča, od doma se mi zdiš poslanka, nesoča (= ki nese) mnog mi ljub pozdrav. Stopiši (= ko je stopil) v sobo, se je zamislil. Turki so po deželi razsajali, sežigajoč (= tako da so sežigali) vasi in mesta. Roj*

zvestih ptičev glasno v vejah žvrgoli, meneč (= ker meniti), da svet se že mladi.

Premi in odvisni govor

Govor lahko navajamo dobesedno (premi govor) ali samo po smislu (odvisni govor). Premi govor postavlja mo med narekovaje, odvisni govor pa je ločen od napovednega stavka z vejico. Zgledi:

Premi govor

Marsikdo bahavo pravi: »To je moja zasluga.« Pavel je odgovoril: »Vrgli so me v ječo, ker sem ljubil trpine.«

V najsvetejši jezi je rekla: »Mož, ti nimaš človeškega srca; tebi se še tvoj otrok ne smili.«

Vprašal ga je: »Zakaj si to storil?«

»Ne žaluj!« je Pavel prigovarjal materi, pomisli na druge!»

Odvisni govor

Marsikdo bahavo pravi, da je to njegova zasluga. Pavel je odgovoril, da so ga vrgli v ječo, ker je ljubil trpine.

V najsvetejši jezi je rekla možu, da nima človeškega srca, da se mu še njegov (lastni) otrok ne smili.

Vprašal ga je, zakaj je to storil?

Pavel je prigovarjal materi, naj ne žaluje, naj pomisli na druge.

(Konec)

KOLEDAR

Petek, 25. februar: Valburga
Sobota, 26. februar: Matilda
Nedelja, 27. februar: Gabriel
Ponedeljek, 28. februar: Roman
Torek, 1. marec: Albin
Sreda, 2. marec: Karl
Četrtek, 3. marec: Kunigunda

Kotmara ves

V nedeljo 13. februarja smo imeli v gostilni pri lnu spet domače in veselo ženitovansko slavo. Tokrat sta se poročila Anica Kus in Tini Cavnisk, oba doma iz Vaznice v občini Hodiše. Oba, ženin in nevesta, sta pridna in delavna, zato smo prepričani, da bosta na skupni življenjski poti tudi lahko zmagovala vse težkote, ki so pogosto v življenju neizogibne. Tinijev značaj označuje še dejstvo, da so ga nacisti med vojno zaradi njegovega odpora proti krivici zaprli in vtaknili v koncentracijsko taborišče Dachau. Razigrano razpoloženje na svatovščini, ki so se je udeležili sorodniki in znanci novoporočnega para, so še zelo prijetno povzdignili domači pevci, ki so prav dobro zapeli nekaj naših lepih pesmi. Čestitamo!

Minule dni sta se spet poročila dva para. Hani Wieser, iz znane zavedne Mačkove družine v Prebljah je bila uslužbena v Göfisu na Predarlškem. Tam sta se spoznala in vzljubila s kmetom Hermanom Huberjem in minulo soboto sta pri Kovachu na Humberku praznovala svoje poročno slavo.

Na večer pred poroko so pevci kotmirškega SPD »Gorjanci« zapeli nevesti na njenem domu podoknico, nakar so jih Mačkovi povabili v svoje prostore in jim lepo postregli.

Nevesti in ženinu želimo na njuni bodoči skupni življenjski poti vse najbolje! Drugi par, ki se je poročil, sta bila Uršula Schwarz in Alojz Miškovnik, oba doma v Črez dolu. Tudi tema novoporočencema iskreno čestitamo! —

Minuli torek pa smo spremili k zadnjemu počitku Martina Springerja, p. d. starega Šojla v Šmarjeti. Pokojni je dosegel starost 82 let in se je v svojem življenju odlikoval kot delaven človek in pošten značaj.

Pliberk

Na pustno nedeljo je Broman Zepej s svojim osebnim avtom navozil poleg neveste Zofke Simonove in ženina Valentina Ulca kakih trideset gostov na ženitovansko slavo. V krogu bližnjih sorodnikov in ožjih znancev so ob dobri volji in prijetnem razpoloženju praznovali poročni dan. Zagotavljali so, da je bila odlična postrežba in mnogo kratkočasje ter da je noč minila kot bi trenil. Šele drugi dan ob belem dnevu je Zepej spet razvažal goste na njihove domove. Nevesti Zofki iz zavedne Imanove družine, delavki v grajski vrtnariji, ter ženinu Valentinu iskreno čestitamo! —

Minuli torek smo spremili k zadnjemu počitku na pokopališču znano Pužjevo Mico. Pokojna je bila delavna in poštena žena, zvesta svojemu ljudstvu do konca svojega življenja. Zaradi svoje zavednosti je morala preslišati od nestrpnih šovinistov marsikakšno pikro. Med vojno so nacisti tudi pokojno Mico preganjali ter je morala pretrpeti mnoge neprijetnosti. Naj si pokojna Mica spočije v miru, preostalim pa naše sožalje!

Grablje pri Pliberku

Le kratko življenje je bilo določeno Lucinikovi hčerki prvenki, ki je zaradi neozdravljive bolezni umrla minuli teden, ko ji je bilo komaj tri mesece. Bridka žalost je zadela mlade starše, pa tudi staro mater in starega očeta, ki sta malo dekletce prav tako rada imela. Vsa soseska je izrazila staršem svoje sožalje, na pustno nedeljo pa so zanesli malo pokojnico na pokopališče v Libuče.

Dolinčiče pri Šmihelu

V sredo minulega tedna je zadela pomnožnega delavca Ignacija Rožmana, najmlajšega izmed Pongračevih bratov, težka delovna nesreča. Pri sekanju lesa so ga zadela veje padajoče požagane smreke ter si je zlomil desno nogo in zadobil še druge poškodbe v ramah in po obrazu. Ponesrečenega delavca so prepeljali v bolnišnico, toda poškodbam se je pridružila še pljučnica, za katero je 18. t. m. preminul.

Ro naši zemlji

Uspešen gospodinjsko - kuharski tečaj v zgornjeveški občini

Iz različnih krajev so za napredek in gospodinjsko izobrazbo zavzeti ljudje izražali želje po gospodinjsko kuharskih tečajih. Žene in dekleta na podeželju si hočejo osvojiti čimveč sodobnega gospodinjskega znanja ter se predvsem seznaniti s kuharsko umetnostjo. Kuhanje je kakor žensko ročno delo umetnost, katere se je treba priučiti. Veliko je vredna gospodinja, ki zna iz domačih sredstev postaviti na mizo dobro in okusno pripravljeno jed za vsak dan in za prazniške dneve. Kuharsko znanje združeno z vedo živiloznanstva ter potrebnimi raznolikimi spremembami jedilnega lista vsakdanje hrane je za prijetnejše življenje v družini in nadalje za razvoj organizma in za ohranitev zdravja velikega pomena.

V tečajih, ki trajajo nekaj tednov, pridobijo žene in dekleta podlago, kako je treba razumeti kuharske recepte, da jih znajo s pridom uporabljati. Poleg tega se seznanjajo tudi z zdravstvom, higijeno, vzgojo otrok, praktičnim šivanjem ter drugimi ročnimi deli in nenavsezadnje pridobivajo na splošni izobrazbi.

Zal, da je mogla v letošnji zimi Slovenska prosvetna zveza postreči z gospodinjsko-kuharskim tečajem doslej samo pri Sv. Luciji na Gori. Mlada spretna voditeljica tečaja Francka Moharjeva je skozi šest tednov z velikim uspehom posre-

dovala gospodinjsko in kuharsko znanje ter si je s svojim prikupnim značajem tudi na mah osvojila naklonjenost vseh svojih gojenk in preko njih tudi prebivalstva vse soseske. Zaradi tega tudi uspehi niso izostali.

Urniki učne tvarine je bil skrbno pripravljen in voditeljica kakor tudi tečajnice so kratko odmerjeni čas kar najbolje izkoristile. Tečajnice so bile pridne ter so z vso vnemo in zanimanjem sledile učni tvarini. Gledano so se sukale okoli štedilnika ter so se iz dneva v dan naučile vedno kaj novega. Vmes pa so ob primernem času tudi kakšno zapele in med vsemi se je kovalo trajno in nerazdružljivo tovarišstvo. Voditeljica je znala kot duša tečaja vedno poskrbeti za pestro in zanimivo spremembo. V četrtem tednu tečaja so priredile voditeljica in gojenke poizkusni obed, kjer so v veliko zadovoljstvo vseh gostov servirale nad petdeset izvrstno pripravljenih kosil.

Viden in zgovoren odraz smotrnega in resnega dela med tečajem pa je bila minulo nedeljo v gostilni Košar pri Sv. Luciji na Gori prirejena odlična, mnogovrstna in bogata razstava izdelkov kuharske umetnosti. Škoda samo, da je marsikoga v daljši okolici, ki bi si drugače tudi ogledal razstavo, odvrnilo izredno neugodno vreme, ko je ves popoldne padal gost sneg.

Libuče

Minulo soboto je libuški občinski odbor obravnaval obračun za minulo poslovno leto ter osnutek proračuna za leto 1955. Seja je trajala ves popoldne. Izkazalo se je, da je libuška občina v minulemu letu uspešno gospodarila ter je s socialistično večino z županom Ostermannom in njegovim namestnikom na čelu v veliki meri izpolnila obljube, s katerimi se je pred volitvami zadolžila svojim volivcem. Napredek se pozna na različnih področjih, kakor pri gradnji poti in mostov, obnovi šolskih poslopij in zadevah socialne oskrbe. Obračun gospodarstva za minulo leto izkazuje razveseljive številke ter kaže znaten prebitok. Vse to upravičuje nade, da bo s pametnim komunalnim gospodarstvom mogoče doseči še nadaljnje uspehe. V podrobnem se bomo k lanskim prizadevanjem in uspehom libuškega občinskega odbora še povrnili ter bomo tudi natančneje obravnavali bodoči proračun, ki je sedaj vsem občanom razpoložen na vpogled.

Vesel zaradi ugodnega poslovnega zaključka v preteklem letu, je župan gospod Ostermann povabil celotni občinski odbor na družabni večer, kjer jim je iz svojega razpoložljivega fonda plačal nekaj litrov vina in so tako v najlepši slogi praznovali nekaj pustni večer. Šele pozno so se odborniki razhajali v zasneženi noči na svoje domove.

Gorinčiče

Sedemnajstletni kmečki fant Jožef Marko je bil minuli ponedeljek zaposlen z rezanjem repe. Imel je nesrečo in prišel z roko v stroj ter si jo je občutno poškodoval.

Bekštanj

Na kolodvoru v Bekštanju je zadel delavski vlak, ki je privozil v smeri Področica, v stoječo garnituro vlaka. Pri sunku so iztirili štirje tovorni vagoni in so bili poškodovani. Na srečo ni bil nihče osebno poškodovan.

Sinča ves

Tragična nesreča se je primerila minulo soboto pri Oražu na Jezernici. Mati štiri-letne hčerke Hildegarde je pomivala tla. Ko je za trenutek izgubila svojo hčerko izpred oči, se je dekletce nenadoma vsedlo v škatlo vrele vode. Preden je mati prispela, je dekletce že zadobilo težke opekline prve in druge stopnje. Nesrečnega otroka so takoj prepeljali v bolnišnico v Celovec. Na žalost pomoči ni bilo več ter je nesrečni otrok že drugi dan podlegel težkim poškodbam. —

Beljak

Zadnjič smo poročali, da so iz Beljaka pobegnili trije učenci zaradi neugodnih spričeval. Ti fantje so prispeli do Vidma v Italijo, ter so se od tam skesani vrnili. Minuli petek se je spet oglasila na policiji zaskrbljena mati in povedala, da je čez noč izginil njen 14-letni sin, učenec glavne šole v Beljaku. Fant je vzel seboj nekaj perila, prehrane in 150 šilingov. Policijski inspektor je menil, da bodo fanta takoj dobili ter se je zvezal z obmejno postajo v Vratah. Od tam pa so obmejni organi sporočili, da niso našli na kakšnega mladega človeka, ki bi bil podoben pobeglemu šolarju. Nato so ga iskali pri raznih tetah, toda še prej, da so končali poizvedovanja, so javili iz Bregenza, da so dečka prijeli cariniki male države Liechtenstein. Fant si je po lastni izjavi hotel ogledati glavno mesto Vaduz v Liechtensteinu. Cariniki so predali mladega begunca avstrijskim organom, kateri so obvestili starše, da lahko pridejo po svojega sina.

Razne vesti iz Koroške

V letošnjem letu se obeta v Celovcu pojačen letalski promet. Po sedanjih pogajanjih sledi, da bodo od maja dalje pristala KLM letala holandske letalske družbe v Celovcu samo enkrat tedensko. Vzdrževala bodo zvezo z Amsterdamom preko Düsseldorfa in Frankfurta. Zato pa bo belgijska letalska družba »Sabena« od maja ali junija upostavila enako turo iz Bruslja v Celovec. Tudi letala »JAT-a« nameravajo na svojih linijah iz Beograda in Reke v Nemčijo in obratno pristajati v Celovcu.

Minuli teden je sprejelo v Lerchovi dvorani v Celovcu okoli devetdeset trgovskih vajencev iz okrajev Celovec, Št. Vid, Wolfsberg in Velikovec svoja pomočniška spričevala. Pri tej slovesnosti so bili navzoči celovski župan Graf, zastopniki deželne vlade, zastopniki zbornice za obrtno gospodarstvo in poklicne šole. V svojih nagovorih sta predsednik trgovinske sekcije in predsednik izpitne komisije poudarila veliki pomen trgovinstva v okviru gospodarstva.

Izmed 208 izprašancev po vsej Koroški

Slovenska prosvetna zveza naznanja:
Slovensko prosvetno društvo »BILKA«
v Bilčovsu
priredi v nedeljo, dne 27. februarja 1955,
ob 1/2 8 uri zvečer pri Miklavžu
zabavno prireditev
s petjem in drugimi vložki.
Mladi in stari prisrčno vabljeni!

Slovenska fizikturna zveza sporoča:
Ker je bilo zaradi prejšnjih neugodnih snežnih razmer preloženo deželno prvenstvo v nordijskih disciplinah na isti dan ko bi morali biti »IV. mednarodni smučarski skoki v Št. Janžu v Rožu«, smo bili prisiljeni, da našo prireditev odgodimo za nedoločen čas.
Namesto mednarodne skakalne prireditve pa bo smučarska sekcija Št. Janž priredila v nedeljo 27. 2. 1955 ob 14. uri
društveno prvenstvo
v alpski kombinaciji
Progi za smuk in veleslalom vodita s Št. Janških Rut v Št. Janž. Razdelitev nagrad bo zvečer v Tišlerjevi gostilni.

Pač pa so domačini brez razlike mišljenja in nazorov vsi prišli na prireditev. Vsi gostje so izražali svojo nedeljeno pohvalo nad razstavljenimi predmeti ter niso štedili s priznanjem voditeljici in njenim marljivim gojenkam. Obiskovalci pa razstavljenih dobrot niso samo gledali in občudovali, marveč vse torte in druge okusne stvari so tudi pokupili ter so na ta način tečaj tudi gmotno podprli. Voditeljica, gojenke, starši gojenk in vsi ostali gostje brez izjeme so bili z razstavo zelo zadovoljni in ves dan tudi ni manjkalo prijetnega in sproščenega razpoloženja.

V ponedeljek zvečer, dan po zaključni razstavi, je bil poslovilni večer, kjer so se voditeljica, gojenke s svojimi starši in drugi gostje iskreno in prisrčno poslovili. Poleg postrežbe so tečajnice na poslovilnem večeru tudi zapele, manjkalo pa tudi ni solza plemenitega ganotja in iskrene medsebojne udanosti. Poslovilno prireditev sta s svojim obiskom počastili tudi gospod župan in občinski tajnik.

Uspeh gospodinjsko-kuharskega tečaja pri Sv. Luciji na Gori je velika pobuda za nadaljevanje tovrstnega dela.

Celovec

Deželni tujsko-prometni urad sporoča vsem interesentom, da bo dne 2. marca na okrajnem glavarstvu v Celovcu konferenca za načrt voznega reda za poletno sezono. Vse tujsko-prometne občine in tujsko-prometne organizacije lahko nemudoma predložijo Deželnemu tujsko-prometnemu uradu v Celovcu, Alter Platz 15, svoje utemeljene želje k vzpostavitvi bodočega voznega reda.

„Ples treh dežel“

V soboto, 26. t. m., ob 20. uri bo v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu »Ples treh dežel«. Na prireditvi bodo sodelovale godbene in folklorne skupine iz Avstrije, Jugoslavije in Italije. Mednarodna prireditev bo pod častnim pokroviteljstvom deželnega glavarja Wedenkiga in župana mesta Celovec Grafa.

25 odstotkov trgovskih učencev ni prestalo izkušnje, med temi 27 moških in 26 žensk.

Pretekli teden se je mudilo na Koroškem 60 mladih francoskih poštinih uradnikov iz Pariza, Orleansa in Dijona. Preden so prišli v Celovec, so se deset dni zadržali na smučarskem terenu v Turachu. V Celovcu so si Francozi ogledali nekaj modernih naprav poštne uprave, kjer so jim postregli tudi s skioptičnim predavanjem koroškega deželnega tujsko-prometnega urada o pokrajinskih zanimivostih Koroške.

V poklosterski občini na Ločilu je poletnik Janez Mikl utrpel pri vožnji hlo-dov težko delovno nesrečo. Natovorjena vprega se je prevrnila, nesrečni kmet pa je prišel pod njo ter je zadobil težke poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Na Koroškem se je primerilo minuli teden 78 prometnih nesreč, pri katerih se je 23 oseb poškodovalo, ena pa je bila mrtva. V vsej Avstriji je bilo v istem času 1051 prometnih nesreč in pri teh 329 poškodovanih in 15 smrtno ponesrečenih.

NAJVIŠJA ZGRADBA NA SVETU

Doslej je najvišja zgradba na svetu še vedno nebotičnik »Empire State Building« v New Yorku. Vsakdo, ki obišče to edinstveno razgledno točko New Yorka, je presenečen in zapusti nebotičnik v pričanju, da je videl »osmo čudo sveta«.

Z 104 nadstropja visoke stavbe, ki ima svoj vrh čisto nad oblaki, se pri jasnem vremenu vidi 128 km daleč. Ljudje na ulicah pod nebotičnikom izgledajo kot glave bučik, pisani, raznobarvni avtomobili in druga vozila pa kot pisani hrošči, ki se v vrstah pomikajo po cestah.

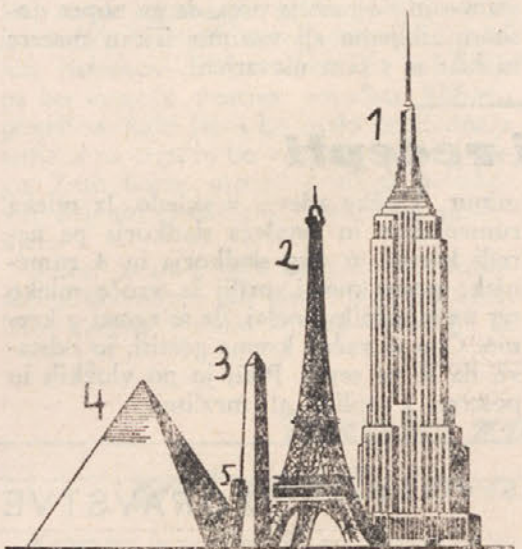
Nebotičnik so zgradili z neverjetno naglico. Dne 17. marca 1930 so začeli, 1. maja 1931, en mesec pred predvidenim rokom, po 7 milijonov delovnih urah pa so zgradbo že odprli prometu.

Na vrhuncu gradbenih del leta 1931 je pri gradnji delalo 3400 delavcev naenkrat. Postavljali so jekleno ogrodje stavbe. Potem so v jekleni skelet vgradili 3171 ton jekla, kamna, lesa, opeke in aluminija, skoraj toliko materiala, kot so za temelje tega velika izkopali zemlje in skalovja. Za oblaganje zunanjih površin so porabili več kot deset milijonov opek. 5.664 m³ kamna in 730 ton krom-nikljevih in aluminijevih plošč. Vanj so vgradili 120 km vodovodnih cevi, 7.700 km telefonskih in telegrafskih žic, 6.500 oken in 12 km navpičnih tunelov za 6 tovornih in 63 osebnih dvigal. Kdor pa želi peš na vrh, gre lahko po tisočosemstošestdeset stopnicah.

V nebotičniku je 18.600 m² uporabne površine in na njej živi 20.000 ljudi. Računajo, da gre dnevno skozi nebotičnik 50.000 ljudi, v sili pa jih lahko vzame pod streho tudi 80.000. Koliko je v tej hiši

prostorovo, nihče ne ve povedati, ker po želji najemnikov prostore neprestano menjajo in prezidavajo.

Poleti leta 1944 se je v 78. nadstropje nebotičnika zaletela letéča trdnjava. Razbitine letala in zgradbe so strmoglavile na ploščad nad 6. nadstropjem, sam nebotič-

Primerjava najvišjih zgradb na svetu: 1. Empire State Building, 449 metrov; 2. Eiffelov stolp v Parizu, 300 metrov; 3. Washingtonov spomenik v Washingtonu, 169 m; 4. Keopsova piramida v Egiptu, 146 metrov in 5. poševni stolp v Pizi, 55 metrov.

nik pa ni utrpel nobene resnejše škode.

Spočetka je bil nebotičnik »Empire State Building« visok samo 349 metrov. Na 20. obletnico, v maju 1951, pa so ga zvižali še za 100 metrov do sedanje višine 449 metrov in sicer s televizijsko anteno.

Velik vrtiljak, ki molze krave

Na farmah valovite, z bujno travo porasle pokrajine Camden-Manangle, kakih petdeset kilometrov od Sidneya — na zgodovinskem avstralskem pašniku iz pionirskih dni — so uvedli nov stroj iz nerjavečega jekla, stekla in aluminija. Stroj, ki je podoben velikemu vrtiljaku, je spremenil način življenja 1.500 kravam in ljudem, ki skrbijo zanje.

Vsa nova kmetijska naprava je podobna bolj letalskemu hangarju, kakor staji za molžo. Zunanje stene okroglega vrtiljaka, ki meri 24 metrov počez, so vse v steklu, na ravni strehi pa je v sredini stolp, ki je okrogel, da pride v notranjost čim več dnevnih svetlobe. Po nekajkratnem poskusu se krave nič več ne boje moderne priprave, posebno še, ker je molža povezana s tečno krmo. Po nekaj dneh se kar same postavijo v vrsto, da pridejo v vrtiljak. Druga za drugo stopajo na ploščad, ki ima premer 18 metrov in se počasi vrti. Ploščad je predeljena z vmesnimi lesenimi stenami, poganjata pa jo dva majhna elektromotorja. Brž, ko krava stopi na ploščad in pride v svoj oddelek, se ji spusti

na vrat jarem, ki ji ne dovoljuje, da bi samovoljno ušla, hkrati se pred njo avtomatično spusti zaboj s krmo. V tem se avstralski molzni stroj t. zv. »rotolaktor« razlikuje od ameriškega, ki nima naprav za krmljenje. Potem ko kravam s toplo vodo iz brizgalke umijejo vmena, jih obrišejo s sterilnimi krpami. Trije delavci pritrjujejo na seske sesalke. Delo se začne, medtem pa se plošča počasi vrti.

Novi stroj molze hkrati po petdeset krav, ki so z glavami obrnjene proti središču. Plošča se zavrti okoli svoje osi v desetih minutah, stroj pa potrebuje za molžo ene krave po sedem minut. Mleko pa odteče po ceveh, ki so na določenem delu steklene, da delavec vidi, kdaj preneha mleko teči po njih. To je zelo važno, ker bi sicer stroji lahko poškodovali vmena.

Na ploščadi avstralskega rotolaktorja je mogoče pomolsti v eni uri do 500 krav. Namolzeno mleko sploh ne pride v dotik z zrakom, ker teče iz kravjega vmena po posebnih ceveh v zbiralne posode, od tam pa v nadaljnjo predelavo.

Kako so v srednjem veku kaznovali ženske

Če storimo majhen skok nazaj v zgodovino in pogledamo pogoje, v katerih so živele ženske v preteklosti, lahko ugotovimo, da so bile skoraj enake s sužnji, pa tudi sodišča so jih kaznovala za najmanjše prestopke na najokrutnejši način.

Številne in ostre so bile kazni, ki so jih izrekli proti ženskam v Srednjem veku, večkrat pa so jih strogo obsojali tudi za prestopke, ki so jih imeli pri možkih za otročarije in jih sploh niso kaznovali. V številnih arhivih po Nemčiji, Franciji in Italiji je vse polno dokumentov, ki se na-

našajo na čudne, toda tudi hude kazni, ki so jih izrekli nad ženskami.

Župan francoskega mesta Valois je na primer leta 1320 izrekel naslednjo obsodbo proti neki Izabeli de Lergny, ki se ni najlepše izrazila o poštenosti žene nekega Renaulta: Za kazen je morala iti gola in bosa trikrat skozi vse mesto in glasno pred številno in radovedno množico govoriti, da je lagala in da preklicuje žalitve, ki jih je storila gospodu Renaultu in njegovi soprogi.

Za kakršno koli klevetanje so ženske kaznovali z denarnimi kaznimi ali pa so morale oblečene v samo srajco spremljati verske procesije in pri tem nositi na hrbtu okoli petdeset kilogramov težak kamen.

Prepirljive ženske so v Angliji izpostavljali občinstvu z železnimi nagobčniki. Za nagobčnik je bila privezana veriga, s katero so obtoženko vlačili po mestu.

Nenavadno surove kazni so bile za lahkoživke. V Bordeauxu so v nekaterih letnih časih prirejali pravcate pogrome za lahkoživke in je bilo ljudstvo do teh žensk, ki so jih potapljali v hladno vodo, nenavadno neusmiljeno. Postopek izvršitve kazni je bil naslednji: Lahkoživke so najprej pripeljali pred občinsko hišo, kjer so jim nadeli na glave pernaté kape v bliki tulcev in jih zatem vodili bosonoge do morja, kjer so jih zaprli v železne kletke in spuščali v vodo. To so ponavljali toliko časa, dokler se obsojenka ni onesvestila.

Naočniki za živino

Ljudska domišljija pri Slovencih je dala zelene naočnike ribniškemu konju, da bi rajši hrustal trdo krmo — lesene ostružke.

Po nekih severnih krajih v Rusiji pa je ta ideja našla uporabo. Črede so tam prav zanimive in vzbujajo pozornost. Sicer se zdi človeku, ki ni vajen tega, res čudno, ko gleda te živali, ki so na videz podobne učenjakom, ki pozorno rešujejo starinski dopis in molče občudujejo imenitno najdbo. Vendar Rusi severnih krajev ne dajejo svojemu govedu očala v zabavo, hočejo jo le ščititi pred strašnimi očesnimi boleznimi, ki jih povzroča odsev snega.

Kiti se vračajo domov

Znani strokovnjak britanskega oceanografskega instituta G. Braun je imel zanimiv referat, iz katerega je videti, da se takimimenovani grbovi kiti obnašajo kakor ptice selivke. Vsako leto se namreč vračajo iz tropskih morij nazaj v antarktične vode.

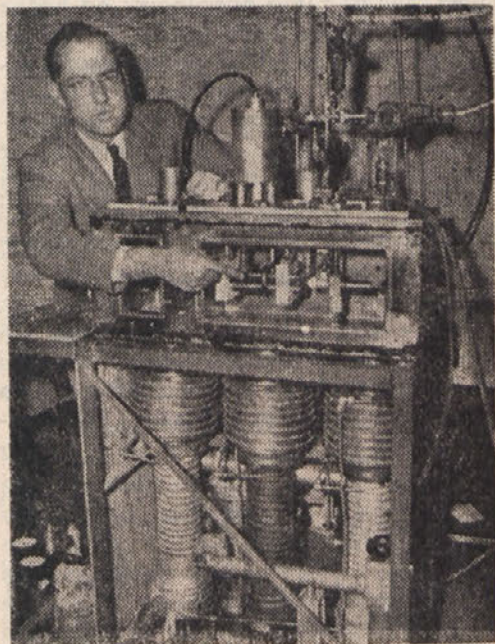
To odkritje je bilo možno z zaznamovanjem kitov. Kite pa so zaznamovali na ta način, da so iz posebej v ta namen izdelanega topa izstrelili v nje majhno jekleno tubo, ki se jim je zarila v telo. V južnih morjih so na ta način zaznamovali doslej okoli 5000 kitov. Od doslej ulovljenih kitov je bil najstarejši zaznamovan pred 20. leti.

Nekatere vrste kitov se selijo proti ekvatorju, kjer se pariyo, pozneje pa se spet vrnejo v hladnejše vode, ki so pravzaprav njihova domovina.

ZVESTI OSEL

V Modeni v Italiji je umrl človek, ki je imel osla. Na dan pogreba je osel podrl vrata iz hleva in se s silo prerinil do mrtvaškega voza. Ni se dal odgnati ter je z žalnimi gosti korakal za krsto na pokopališče. Šele, ko so gospodarja pokopali, se je dal prijeti in odgnati spet v hlev. Žalosti po svojem gospodarju pa ni kmalu prebolel; po pogrebu dva dni ni hotel sprejeti nobene krme. — Naj še kdo reče, da je bil ta osel res osel!

Atomska ura...

... je vsekakor koristnejša od atomskih bomb. S to napravo, ki jo je zgradil ameriški profesor fizike Charles H. Townes in ki pravzaprav na zunaj v ničemer ne sliči uri, je omogočeno merjenje časa s tako točnostjo kakor še z nobeno uro doslej. Milijoninke ene sekunde atomska ura še brez vsega meri, ker dela — kakor pravijo strokovnjaki — »po načelu mikrovalovnega ojačevalca s pospešenim izžarjevanjem atomskih žarkov«. (AND/United Press)

Ivan Potrč:

NA KMETIH

Težave grejo čez moje srce...
tak' kak' čez sonce temne megle...
(Po stari arestantski pesmi).

I

Takoj skraja moram povedati nepoznanemu bralcu, ki bo kdaj prebiral te liste, da jih ne bi nikdar popisoval, če ne bi v kajhi, kjer sem se tudi sam sedel, nalez na nekega kmečkega poba, doma s Štajerske, in če me ne bi ta pob ali Hedl, kakor se je pisal in kakor smo ga klicali, stisnil nekje za golšo, se pravi, da se mi je zasmilil. Tudi ne bi nikdar popisoval teh listov, če ne bi imel v kartotečni pisarni, v katero so me prignali zjutraj in iz katere so me odgnali zvečer, zlatega časa na vatle... in nazadnje, če mi ne bi bil tak strašen dolgčas; jaz pa sem imel že od nekdanj to nevoljo, da sem moral zmeraj kaj škrabati po papirju.

Skraja je ta Hedl komaj katero zinil in bi mu skorajda verjeli, da so mu ženske

zavdale; kajti vse, kar smo zvedeli o njem, je bilo to, da je neko žensko stisnil. Ali dolgi nedeljski popoldnevi so ga omehčali; nekaj nedelj je presedel na pogradu, vedno sam zase, ter gledal nezaupljivo po kajhi, kakor kak lisjak, ki so ga ujeli in ga spravili v kajbo, oči pod črmljenimi obrvmi so se mu kar vidoma udirale... Nekaj nedelj je pretulil; hoteli smo ga preteptati; razbijali smo po vratih in klicali paznike — a potem se je neko nedeljsko popoldne začel z nami vred spenjati po križih. Ali medtem, ko se je kateri od nas drugih vzel na križe, pomignil dekletom za okni na nasprotnem traktu in zinil kakšno, da se je cela kajha zahahljala, je Hedl obvisel na križih, ko da bi ga kdo na klin obesil.

Suhi Kajč, nemiren, kakor vidra in stegnjen ko trska, je poskočil, da bi videl, kam fant zija; zagledal je na oni strani prsato in v lica zabuhlo jetnico — ne, ni se motil! — in povedal:

»Dora ga martra.«

Kaznjenci so se zasmejali, fant pa se je spustil s križev, zlezal nazaj na pograd in čez dolgo časa zlek.

»Preklete babel!«

Tako si je dal duška, kar se je zgodilo potem še večkrat, a tulil ni več. To je bila prava sreča za nas pa tudi zanj; kajti še malo bi naj vpil, pa bi ga premlatili, da ne bi samega sebe več prepoznal. Vendar

pa je soba po teh njegovih prekleth bah-bah še bolj za gotovo vedela, da so bile ženske tiste, ki so se mu zadržle v srce; nekaj dni nas je spravljalo to v dobro voljo, potem pa smo se tudi tega preobjedli, Hedl ni bil za sobo sčasoma nikak eksampler več.

Prišlo je še eno nedeljsko popoldne, dolgo in enolično ko vigilije na kvatni petek, in Hedl je na vsem lepem znova zatulil. Nismo čakali, polili smo ga z vodo in ga na mrtve viže pretepli. Obležal je in nas gledal ko preplašeno živinč, a tulil ni več. Ponoči pa, ko sem se prebudil in ga zagledal, kako leži vznok in z očmi, odprtimi na široko — ležala sva vstric — sem ga začel pregovarjati, naj neha s takimi komedijami. Zasmilil se mi je, ne bi vedel zapisati, zakaj, in rekel sem mu, da ga bo to tuljenje in večno tuhtanje čisto zdelalo in tudi uničilo... — pokopalo ga bo in nikdar več ne bo z nobeno plesal...

Poslušal me je, precej časa, in zatem počasi bolj izgolčal ko povedal, misel za mislijo:

»Kaj bi plesal? Ne imejte me za norca! One, ženske, so zaplesale! Po meni so zaplesale...«

Zbal sem se že, da bo znova zatulil, da bo zahlipal, na dolgo in nepotolažljivo, kakor je vedel jadikovati samo on, a je

začel preklinjati — a v taki noči brez sna, ko ni in ni hotelo biti spanca od nikoder, je pričel potem, ko se je izkles, tudi govoriti.

Preklet je vse. Prekleti breg, ki mu je nakopal nesrečo; prekleta hiša in prekleta uro, ko je prestopil prag tistega hrama; preklete ženske, neke preklete Toplečke, zaradi katerih je sedel. Zadnje, te ženske, te Toplečke, so ga, kakor je kazalo, do kraja pokopale — te je najhuje preklinjal. Kazalo pa je tudi, da je vseeno pustil svoje srce tam nekje, ali na tistem bregu ali v hiši ali pri ženskah; vse ga je mučilo. Sedel je, potisnil glavo med dlani in zagrebel prste v pristrižene skuštrane lase... — vedno je končal s Toplečkami, vedno mu je pri njih vzelo kletev in besedo. Potem si slisal na koncu samo še njegovo počasno in globoko dihanje, da je bilo, ko da bi vzdihoval.

Skraja nisi mogel iz vsega tega preklinjanja kdo ve kaj razbrati, vedno bolj pa je bilo videti, da hodita nesrečnemu mladencu po glavi dve hiši ali dve kmetiji — to je Toplekova, kjer so živele tiste preklete Toplečke, in njihova, to je Hedlova ali njegova domačija. Hiši ali kmetiji sta mogli biti precj iz mesta, a tudi precj na samem. Ena je bila na enem bregu, druga na drugem, da sta se hrama, kolikor ju ni zakrivalo sadno drevje, skoraj

Kaj napravimo, če otrok kriči?

Skoro vsaka izmed nas je že stala enkrat pred problemom, kako preprečiti kričanje malčka, ki pač edino na ta način lahko izrazi svoje ugodje ali neugodje. Največkrat je seveda kričanje le znak neugodja, vsaj pri najmlajših. Le pri večjih otrokih je včasih tudi znak veselja ali ugodja.

Torej, kaj napraviti, če otrok kriči? Na to vprašanje hočem danes na tem mestu deloma odgovoriti oziroma dati materam nekaj praktičnih navodil, ki sem jih na zdravnikov nasvet uporabljala v svoji praksi in so se dobro obnesla.

Najprej pogleda mati, če je otrok morda umazan ali moker ter ga previje. Ko ga dene nazaj na njegovo ležišče, mora paziti, da leži otrok tako, da ne gleda proti premočni svetlobi (žarnica, sonce itd.) ter skrbi za to, da ima mir. Prav tako je treba otroka varovati pred veliko toploto (18 do 22° C zadostuje!). Na noben način ne sme biti otrok v bližini peči ali štedilnika. Hraniti moramo otroka le ob določenem času, v enakomernih presledkih in to vsak dan enako. Vmesne obroke rajši opuščajmo, ker se otrok ne navadi določenega reda, kar pa je v škodo le njegovega zdravlja. Če otrok stalno zahteva hrano in pridobi v daljšem obdobju le malo na teži, je »podhranjen«. V tem slučaju je treba pri otrokih, ki jih hranimo z materinim mlekom, preiskati, če so kakšne težave pri dojenju, pri otrokih pa, ki jih hranimo z umetno hrano, preiščemo vsebino in količino hrane.

Predvsem kriči otrok mnogo, če je kje ranjen, kar pa zavisi popolnoma od kožne in splošne telesne konstitucije. Še najbolj negovan otrok se lahko pri najmanjši neopredelnosti rani, medtem ko to ni nujno, niti pri zanemarnem otroku. Koža takega malčka prenese mnogo več. Če je torej otrok ranjen, moramo iskati vzroke najprej v negi: če je redno kopan, pri

povijanju temeljito osnažen, zmeraj dobro obrit, uporabljeni ne smejo preostrega mila in ne premočno frotirati. Plenice morajo biti vedno dobro izplaknjene in posušene. Tudi hrana lahko povzroči ranitev kože, na primer sprememba hrane, dodajanje raznih sadnih in zelenjadnih sokov.

Če je vse to v redu in otrok vseeno kriči, potem moraš biti trda, mati! Na

noben način ne smeš poskušati otroka pomiriti s tem, da ga vzameš iz postelje in ga nosiš, ziblješ, voziš, pestuješ ali dojiš. Kaj hitro zapopade otrok, da mu je treba samo zajokati in že prihititi usmiljena in sočutna duša ter ga »neguje«. Po kratkem času zahteva zopet tako »zaposlitev« in ne miruje prej, da ga zopet nosimo, ziblujemo ali vozimo. Tiran matere in hiše je s tem ustvarjen!

Kuharski recepti

Ruska juha

Potrebuješ 30 dkg graha, 10 dkg ješprenja, 5 dkg slanine, opečen kruh, moko in čebulo.

Grah skuham v slani vodi z lovorjevim listom, ješprenj kuhaj posebej. Slanino zreži na male kocke, deni jih v kozico na štedilnik. Ko postanejo prozorne, dodaj žlico masti, žlico moke in čebule. Ko zarumeni, prideni strok strtega česna in zalij z juho. Ko prežganje prevre, prideni pretlačeni grah in ješprenj. Juho serviraj z opečenim kruhom.

Napoleonova pečenka

Pripravi 1 kg govejega stegna, krompir, vino, gobice, kislo smetano, jušno zelenjavo, prekajeno slanino.

Oprano meso potolci, pretakni s popoprano slanino, osoli in ga opeci na razbeljeni masti. Potem mu prilij zajemalko juhe, prideni na rezance zrezane jušne zelenjave (korenje, zeleno, korenino peteršilja itd.) in ga duši. Ko se zelenjava že precej zmehča, prideni zrezanega krompirja in koščke v vinu namočenega kruha. Pri dušenju po potrebi zalivaj in pazi, da se zelenjava ne prismoči. Omako odišavi z vinom, z dušenimi gobicami in s kislo smetano. Mehko pečenko zreži, zloži na krožnik in polij malo s sokom. Ostalo pa daj posebej v skledici na mizo.

Snežni vložki

Potrebuješ 4 jajca, 20 dkg sladkorja, 1/2 l mleka.

Iz štirih beljakov naredi trd sneg ter mu pridevaj polagoma 14 dkg sladkorja, zmešanega z vanilijo. V kozici zavri 1/2 l mleka in devaj vanj z žlico podolgovate snežne vložke. Pokrij jih, postavi bolj h kraju štedilnika, kjer počasi vro nekaj

PRAKTIČNI NASVETI

Če je črnilo zapustilo sledove na kazalcu in sredincu, zdrgnite madež z glavico od vžigalice.

★

Lakasto usnje operite s sladkim mlekom, nato ga namažite s surovim jajčnim beljakom in otrite z volneno krpo.

je moral plačati, saj je imel denar; kmalu zatem pa je prišel vročega in soparnega letnega dne nasekan domov, se zaklenil v hram in se z dvocevko počil. Stara je ostala brez moža, izkazalo pa se je tudi, da prav tako brez denarja. Zadnje je bilo toliko huje za mlajšega, ker si je narednik poiskal nekoga kmečk in se v kratkem tja oženil. Stara bi morala spraviti doto, odšteti bi morala jurje, če ne ona, pa mlajši sin, tisti, ki je nameraval ostati doma in vzeti mlado kovačico. Do te ženitve pa nikdar ni prišlo; toliko denarja ni imel, zemlje, ki bi jo Toplekovi potem tako ali tako prodali, pa ni hotel trgati od domačije. Tako se je zgodilo, da je žlahta narednikove neveste izbrala neko sestranjo, Kreflco, in mladi Toplek je moral kovačico pustiti.

O tej sestri, ki je prišla na Toplekovo iz druge fare, so se takrat raznesle govorice, da je hodila šest let v prvi razred in da se ni naučila niti podpisati; ob neki priliki — bila je že na Toplekovem in prvič noseča — je od maše grede pokazala ženskam dva dinarja in rekla: »Ženske, denar imam!« Za mladega in brihtnega moža, in za brihtne so se šli vsi Topleki, to ni bilo kdo ve kako laskavo; ali naj je bilo tisto o nevesti resnično ali ne, naj so kovačeve takšne govorice še toliko raznašale, minila so leta in po hišah o mladi Toplečki niso več govorili. Če sta se ho-

tela mlada dva rešiti dolgova in plačevati davke, sta morala trdo prijeti za delo; za zadnje, za delo, pa je ženska bila; a tudi kovačeva dekleta so se z leti pomohila in si nakopala vsaka svojo skrb. Toplečka se je vpregla v delo in rodila dve hčerki. Če je hotela, da sta s Toplekom ostala na gruntu, si je morala vsaki dan brisati pot; nič ji ni bilo prihranjeno, kakor nobeni kmečki ne.

Prav tisti čas, ko sta začeli hčerki odraščati in pomagati s pašo in doma, se je znova vse zamešalo, tokrat na svetu. Skozi noč so šle po vodi Toplekove nade in govorice, kako se bo nazadnje le izkopal iz dolgova in kako bo začel pripravljati hčerama doto. Topleka so začeli klicati v rezervno, skoraj vsaka dva meseca; to je trpelo kakšno leto, potem pa je Jugoslavija šla; Topleka so nekje pri Nišu ujeli in ga poslali preko Bolgarije in Romunije in Madžarske v Nemčijo, čez pol leta pa ga poslali — bil je Štajerec — domov. Doma se je zaklel, da ga nikakršna soldaščina ne bo več videla. Tako je potem tudi bilo. Toplek in še neki drugi kmet, neki Gečev, enake starosti kot on, tudi oženjen in z otroki kot on, sta začela čez leto ali kaj, ko bi morala k vernašaftu in eksercirati, bledeti in hirati; kar videlo se je, kako ju je jemalo. Toplek je obležal, da so ga morali voziti h komisijam; ne iz meseca v mesec, iz dneva v dan se je sušil. Žen-

MODA

V pariških modnih salonih že nekaj časa razstavljajo modele za letošnje pomladansko modo. Predvsem prikazujejo ženske kostume svetlih barv s temnimi okrasniki. Kostum, ki ga kaže naša slika, je izdelan iz lahkega bombažastega ali volnenega blaga svetle barve in obrobjen s črnim žametnim trakom.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Davica je nevarna otroška bolezen

Prvi bolezenski znaki, ki se pojavijo pri davici (difteriji) otrok, so nerazpoloženje, glavobol, včasih tudi bruhanje. Pri težkih primerih se pojavijo tudi bolečine v trebuhu, telesna toplota ni posebno zvišana. Kakor nam je znano, je običajna telesna toplota 36.6 do 37° C. Otrok je vroč, a v obraz bled. V ustni duplini vidimo na nebnicah (mandeljnih) kot slanina sivo belkaste krpice, ki se strnejo v večjo membrano in hitro širijo na obe nebnici, mehko nebo in jeziček. V začetku so te krpice, membrane, kaj podobne oblogam pri drugih boleznih kot angini. Krpice se z brisanjem težko odločijo od podloge, ker so močno prilepljene na sluznice. Vendar vseh teh znakov včasih ne moremo najti, ker so neznačilni in močno podobni drugim boleznim. Bolnik navadno toži, da ga pri požiranju boli, a lahko teh bolečin tudi ni. Zato otrok lahko je in mislimo, da gre za kakšno drugo bolezen. Pri davici vidimo že prvi dan močno otekle vratne bezgavke, ki so na otip boleče.

Kasneje postajajo bolečine pri požiranju večje. Nebnici sta pokriti s sivo belkastimi krpicami, membranami, ki pridejo na jeziček, mehko nebo in v nos. Iz nosa se bolniku cedi s krvjo pomešan gnojni izcedek. Otrok ne more dihati skozi nos, usta drži odprta, slabo se počuti, bledica na obrazu je večja. Žila mu bije hitreje, telesna toplota je zvišana. Vratne žleze močno otečejo, včasih tako močno, da je zabrisan prehod glave v vrat. Če otrok ne dobi pravočasno zdravilnega seruma, se stanje hitro slabša in njegova odpornost peša. Bledica obraza se veča. Utrip žile je neenakomeren, zaletavajoč. V težkih primerih davice se pojavijo v drugem, pri lažji pa v tretjem tednu bolezni ohromitve raznih mišic. Navadno ohromi mehko nebo, otrok govori skozi nos, tekočina, ki jo pije, mu uhaja v nos nazaj. Poleg teh se lahko pojavi tudi ohromitev požirnih mišic, ohromitev očesnih mišic, včasih tudi obraznega živca. Toksini vedno bolj zastrupljajo srce in ohrome prepono in druge di-

halne mišice. Otrok lahko umre zaradi zadušitve, ker ne delajo dihalne mišice.

Posebno nevarna oblika davice je, če se razširi v požiralnik in sapnik. Tedaj bolnik hripavo, suho kašlja. Kašelj je podoben laježu mladega psa. Zaradi oteklih glasilk in sapnika otrok naporno, težko diha. Na vse načine se muči, da dobi malo zraka. Glavo drži malo nazaj, sedi v postelji in se plašno ozira okoli. Večkrat močno zakriči, če mu zmanjka zraka. V obraz postane bled, ustnice so modrikaste, čelo znojno. Če se oteklina in membrane v sapniku in na glasilkah širijo naprej, se otrok zaduši, če ni pravočasne zdravniške pomoči. Zdravnik omogoči umeten dohod zraku ali s silo odpre naravno pot, da more zrak v pljuča.

Davica torej lahko povzroči smrt na dva načina:

1. Otrok se lahko zaduši zaradi davice sapnika, ker je sluznica sapnika močno nabrekla in obložena z membranami in sta glasilki otečeni tako, da otrok ne more dihati.

2. Zaradi učinka strupov — toksinov, ki jih izločajo difterične kali v kri in povzročajo težke okvare na srcu in ohromitve dihalnih mišic.

Davica je bolezen, ki zahteva takojšnjo zdravniško pomoč!

Ako pa bolezen poteka dobro, se po treh do štirih dneh, ko doseže svoj vrhunec, začno membrane luščiti. Grlo se čisti, nebnice so brez oblog, sluznica postaja polagoma zdrava — normalna. V tem primeru je bolnik dobro prebolel davico. Vendar pa je močno oslabil. Če pri najmanjšem telesnem naporu srce močno odbeja, nujno potrebujemo zdravniško pomoč. Zato mora vsak bolnik, ki je preležal davico, dalj časa poleževati in je za vsako težje delo nesposoben.

Pri otrocih večkrat najdemo trdovraten nahod s gnojno krvavim izcedkom. Ker velikokrat niti ne pomislimo na davico nosa, je to lahko izvor novih okužb.

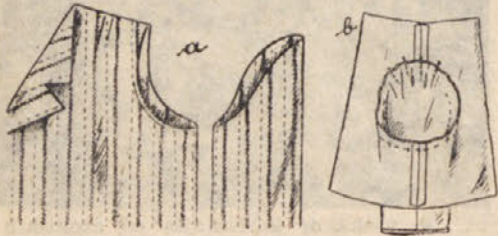
sko, Toplečko, je začelo skrbeti, toda mož je pokašljeval in jo tolažil: »Potrpi, Zefa, potrpi! Vsaka stvar na svetu ima svoj konec; tudi ta zmešnjava, vse to z Nemci in z Lackovimi, ga bo imelo. Ko bo vse to mimo, boš videla — pol leta, pa bom na nogah. Kmečki človek si mora sam pomagati. Tako je, Zefa!« Zagledoval se je v ženo, z očmi, ki so bile vedno večje in vedno bolj udrte, in ko je videl, da si ga s strahom in z usmiljenjem ogleduje, se je na pol dvignil na ležišču in z ihto vprašal, ne da bi umaknil oči z ženske: »Kakšen hasek pa bi imela, če me na fronti raznese, ali pa me partizani... — oh, Jezus!« Tako je govoril, na tihem pa je bil srečen, da se je tudi partizanski zmešnjavi ognil in da mu ne bo mogel nikoli nihče ničesar očitati, pa naj se obrne tako ali tako. No, zmešnjave je bilo res nekega dne konec, toda še prej kot čez pol leta se je vse drugače in na nesrečo obrnilo, ta nesreča pa se je potem zvalila tudi na Hedlovega.

Pri Hedlovih je bilo razen matere in babice še petero otrok, tri dekleta in dva fanta. Mati je bila stara in posušena ženska, ves božji dan se je premikala po hiši in priganjala lene in odraščajoče otroke, hkrati pa je bila slepa za najmlajšega, to je prav za tega Južeka, kar je bilo otroku prav tako v nesrečo ko Toplekov breg.

(Se nadaljuje)

Kako všijemo rokav

Slika a nam kaže rokav, kjer pride rokavni šiv na stranski šiv. Globlje izrezani del rokava pride na spredaj. Slika b nam kaže, kako naudarimo rokave. Naudari-

mo jih namreč vedno na notranji strani, ker na ta način laže krčimo oblo ob rami. Za žene in dekleta, ki so manj navajene šivanja, ali takšne, ki se šele učijo, bo dobro, če oblo prej dvakrat naberejo s prav drobnimi vbodi, v razdalji enega centimetra.

gledala; mejo med kmetijama so delale jelše ali jarek, ki je tekkel med samim koreninjem.

Vse to, ta samotna sosesčina in dekleta na drugem bregu, bi ne bilo za fanta še nikaka nesreča, čeprav bi se mladi Hedlov Južek lahko tudi zagledal v katero od Toplekovih, vseeno: v starejšo ali v mlajšo, se pravi, zagledal se ali pa se vsaj kako zapletel s katero ali pa tudi z obema, no, kar bi tudi ne bila nesreča, kakor sem že zapisal. Toda prišla je vojna, prišli so Nemci, Lacko je začel s partizani, skratka, kmečkega človeka niso več pustili pri miru ne Nemci in ne Lackovi. Tako se je potem zgodilo, da se je najprvo za Topleka, nazadnje pa tudi za mladega Hedla vse na narobešnje plat in v nesrečo obrnilo.

Ta Toplek, Toplečkin mož in oče dveh deklet, ki sta v takih zmešanih letih druga za drugo hodili v šolo, najprej v slovensko, zatem v nemško in nazadnje znova v slovensko ter jo končale, je bil v samskih letih lep in visok fant; črni lasje in temna rjavkasta koža so mešali ženskam glave. Zagledal se je v kovačovo, ona v njega, ali ta ljubezen se je znenada in na hitro razdrila. Na lepem se je vrnil iz Srbije Rudl, tri leta starejši Toplekov brat, odločil naredniško sabljo in končal s podoficirsko kariero, po hišah pa so začeli govoriti, da je moral stari Toplek čez noč odšteti težke jurje. Stari je plačal, kar

Katero sorto ječmena in ovsa?

Pri izbiri sort ječmena je treba gledati na odpornost proti poleganju, na občutljivost za rjo in sneti, na zahteve po zemlji in gnojenju ter na rodovitnost. Pri tem pa ne smemo prezreti pogojev, katere stavimo žitu, da rano zori in se močno razrašča.

Lastnosti nekaterih sort ječmena:

Heines Haisa je zanesljiv v donosu in daje visoke pridelke. Hvaležen je za močno gnojenje.

Isaria vsebuje malo beljakovin, vsled tega ga čislajo kot pivovarniški ječmen. Daje visoke pridelke v slami in žitu. Rastna doba je nekoliko daljša od drugih sort ječmena. Ljubi dobro obdelano, ne pretežko in vlažno zemljo. Lahko ga sejemo tudi v višinskih legah.

Vollkorn se dobro prilagodi skromni zemlji. Proti poleganju ni odporen, donosi pa so srednji.

★

Semenskega ovsa bo spomladi primanjkovalo, zato si pravočasno oskrbite seme.

Flämingstreue (rumeni oves): V mladosti se hitro razvija in rano zori. Sejemo ga lahko tudi na lahki peščeni zemlji. Sušo dobro prenaša, tako da lahko računamo z zanesljivim pridelkom. Poleg tega je ta sorta odporna proti poleganju in sneti.

Endress (beli oves): Vsled ranega zorenja ga lahko sejemo tudi v višinskih legah. Ker ne poleže, prenese močno gnojenje, za katerega je prav hvaležen. Tvori debela zrna s tanko lusko in je odporen proti sneti (črnic).

Austria-weiss! Ta sorta daje dobre donose, ljubi pa močno gnojenje in dobro rodovitno zemljo.

Tržno poročilo

Na dunajskem glavnem trgu za klavnino živino dne 14. 2. 1955 so bile kupčije po naslednjih cenah:

voli, biki in telice S 9.50 do 11.50 (ekstr. kval. S 12.—),

krave S 7.50 do 9.60 (ekstr. kval. S 10.50),

klobasice S 6.— do 8.—.

Naslednjega dne pa so prašiči šli v promet po S 12.— do 14.—. Prašiči srednje in slabe kvalitete so utrpeli na ceni padec 30—50 gr. pri kg. Stare pitane svinje so dosegle ceno S 10.— do 12.—, maldžarski prašiči pa S 11.70 do 13.60.

Plemensko živino pa so na sejmu v Salzburgu 7. 2. trgovali: vole S 8.80 do 9.80, bike S 9.— do 9.80 za kg žive teže, krave S 3.800 do 6.800, telice S 3.500 do 5.000. Prodane pa je bila le ena tretjina ponujenih živali.

Pujske so 12. t. m. v Welsu prodajali po S 14.— do 18.— in je cena v teku sejma narasla.

Prof. ing. Vinko Sadar:

Izkoristimo slednjo možnost za večji in boljši pridelek krme

(Predavanje na kmetijskem visokošolskem tednu SKZ)

(6. nadaljevanje)

OSKRBOVANJE TRAVNIKOV IN PAŠNIKOV

V praksi polagajo preveliko važnost na oskrbovanje travnikov in pašnikov. Od tega pričakujejo največjo korist. To pa ne drži. Številni poskusi so pokazali, da z brananjem, valjanjem in razrezovanjem travnikov nič kaj ne izboljšamo pridelkov. Ker praktiki tega ne verjamejo, si pogledimo, koliko pomagajo posamezni ukrepi.

Valjanje. Valjanje je prav učinkovito le v letih, ko nastopajo ogreci. V teh letih poveča valjar pridelek krme do 10%, pravzaprav prepreči nazadovanje pridelka. Na travnikih posnemamo z valjarjem učinek paše. Če je rušo dvignil mrz ali drug vzrok, to velja zlasti za barska tla, jo moramo povaljati s težkim valjarjem. Več ko je humusa v tleh, važnejše je valjanje. Na težkih tleh ostane valjar brez vsakega ugodnega delovanja. Valjamo spomladi, po košnji ali jeseni.

Brananje. Brana naj tla zrahlja in prezrači. Na humoznih tleh je to nepotrebno. Na težkih tleh lahko branaš; težja ko je zemlja in bolj stlačena, koristnejše je brananje. Učinkuje večinoma le tam, kjer je ruša v mah. Mah brana izruje in če hkrati travnik apnimo, je uspeh dosežen — že 3 kg apna na ar v tem trenutku, nato čez nekaj dni brana in uspeh bo lep. Brana tudi razmeče miške kupe in krtine.

Na srednje težkih tleh pa brananje celo zni-

Poslužimo se kreditov za gnojila

Naš kmetijski visokošolski teden in zadnji članki na tem mestu so očitno pokazali, da je povišanje pridelka beljakovin na naših kmetijah osnovna potreba za izboljšanje in povečanje tržnega bruto-donosa. Od dveh možnosti za povišanje pridelka beljakovin se bomo v letošnji pomladi v večini primerov mogli poslužiti samo izdatnega gnojenja obstoječih lucernišč, deteljšč, deteljnotravnih mešanic, pašnikov in travnikov. Le rekdokje pa bo mogoče znatno povečati njihovo površino, kajti letos bo malo prikladnega semena na trgu in bo vrh tega še silno drago. Zato bomo morali pridelek beljakovin dvigniti predvsem z izdatnim gnojenjem.

Kakor znamo, daje oddelek za rastlinsko proizvodnjo pri Kmetijski zbornici letos kredite v višini od 500—1000 šil. za

nakup umetnih gnojil. Posojila se bodo obrestovala samo z 2³/₄%, vrniti pa jih bo treba do konca novembra letošnjega leta. Za dodelitev kredita se je treba prijaviti najpozneje do 15. marca in sicer pri svoji zadrugi, kjer je treba podpisati tozadevno naročilo.

Za vsakega kmetovalca, ki še ni uporabljal umetnih gnojil ali pa jih je uporabljal v nezadostni meri, je prav in potrebno, da se tega kredita posluži. Z gnojili, ki jih je mogoče dobiti na kredit, se lahko prvič izdatno pognoji površina 1/2 do 1 ha. Razdelitev teh gnojil na večjo površino je nesmiselna, ker ne bi povzročila nobenega vidnega učinka.

Ob spoznanju, da so zadostne količine beljakovinske krme osnovni predpogoj za izboljšanje proizvodnje mleka in mesa, pa je tudi jasno, na katera zemljišča morajo

priti ta gnojila. Dajmo jih na lucernišča, deteljšča, na najboljše travnike in na domače pašnike, ki jih predelimo na čredinke. Gnojimo pa izdatno: na hektar površine naj pride 1000 kg Thomasove moke in 400 kg kalijeve soli.

Kdor glede gnojenja ni na jasnem, naj vpraša za pojasnilo Sekretariat SKZ, ki mu bo radevolje poslal strokovnjaka na dom. (bl)

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Kar je moje, je moje — pa ne zmeraj!

To, kar so imenovali prvi ljudje na zemlji svojo lastnino, je bilo prav skromno. Ko je bil človek zaradi potrebnega pridobivanja hrane zase in za svoje še lovec ali ribič, ko tudi še ni poznal ne setve ne žetve, imel okorno kamnito ali koščeno orodje ter živalske kite za lok iz upogljivih vej, ko si je v hladnejših krajih napravil obleko iz živalske kože, v toplih krajih pa mu je takrat še popolnoma zadostovala lastna koža, če je imel vrhu tega v kakem brlogu še svoje lastno gnezdo in pozneje iz kolov in dračja napravljeno »palazo« je bilo vse to kolikor toliko njegova skromna lastnina, ki jo je ravnó tako odločno varoval, kakor varujemo svojo lastnino danes. Razen nevarnosti za lastnino s strani grabežljivih živali, je bila morda največja nevarnost s strani sočloveka — bolj kakor danes, ko se tatovi in roparji zanimajo bolj za druge stvari — nevarnost za žene, ki jih je človek tedaj menda tudi smatral za svojo lastnino.

Današnje imetje, ki predstavlja lastnino posameznega človeka, pa je že mnogo bolj komplicirano in zahteva tudi več opravka pri zavarovanju, ni pa še vedno popolnoma varno pred različnimi grabežljivimi ljudmi! V prvi vrsti je dandanes lastnina zavarovana na podlagi državnih zakonov, ki jih izvršuje država s svojimi varnostnimi organi, kakor pač more in uvidi potrebo.

Avstrijski občí državljanski zakon določa namreč v tem oziru tole: »Lastnina je nedotakljiva«. Proti volji lastnika se sme izvršiti razlastitev, to je odvzem lastnine, samo v slučajih in na tak način, kakor to zakon izrecno navaja! Država pa ni dolžna varovati samo lastnino svojih državljanov, ker to ni edina pravica državljanov, za katero zahtevajo potrebno varstvo. Država ima pri vsej pazljivosti za obče koristi tudi še svoje posle in interese, ki jih hoče varovati. Pri takih prilikah pa že posega v privatno lastnino in zavaruje s tem svoje potrebe ali potrebe splošnosti. V tej zvezi določa občí državljanski zakon: »Državljan mora, če to zahteva splošni blagor, odstopiti, proti primerni odškodnini, tudi vso svojo lastnino.«

V zvezi s to prvotno določbo so nastali potem posebni zakoni, od katerih naj naštejemo samo glavne, kakor: Zakon za razlastitev v korist železnic, v korist vodnih potoj, kakor tudi v korist javne preiskrbe s potrebno energijo, kakor z elektriko in plinom za javne in privatne potrebe, ali zakon o razlastitvi v korist zdravilnih vrečev in zdraviliških krajev, pa tudi še glede razlastitve, ki jo lahko država po potrebi izreče nad napravami in obrati, ki morajo delovati samo v korist splošnosti.

Ves ta venec »nevarnosti« za privatno lastnino pa še ni končan! So še druge, ki jih pa ne more ali noče vsak razumeti, kakor: če se kakemu mestu zdi, da namesto srednjeveškega obzidja in globokega z vodo napolnjenega jarka iz zdravstvenih in drugih obzirov obda mesto z zelenjem gozdov in travnikov ter jih smatra kot zaščitni pas, se mora tudi tam privatna lastnina večkrat umakniti; ali se pa zaradi razlastitve oglašijo tudi zastopniki rudnikov, v katerih vrtajo pod zemljo, dokler dobivajo zaželeno rudo, in zahtevajo, da se morajo nad rudniki umakniti hiše in pota.

Končno pa je treba omeniti še zaplembe v kazenskih slučajih, kar vse bomo prihodnjič natančneje obravnavali.

LUCERNA

Kraljica poljskih krmnih rastlin je lucerna. Lucerna ima pomen tudi za planinski svet. Včasih so mislili, da je lucerna le za dobro apneno zemljo v suhih krajih, sedaj vemo, da uspeva tudi na manj apnoviti zemlji, v vlažni klimi (1000—1500 mm) in do 1000 m nad morjem na peščenih in glinastih tleh. Lucerna ne uspeva na barski zemlji, nadalje na živi skali in na tleh z visoko podtalnico.

Ali naj sejemo lucerno samo zase ali v mešanici? Čista lucerna prav dobro stori, daje največ sena in največ beljakovin, če jo pustimo na njivi 3—4 leta. Sena daje čista lucerna prav toliko kot s travo pomešana, beljakovin pa dá več. Če lucerna sploh uspeva, jo sejmo samo zase. Če ne uspeva sama, tudi v mešanici ne bo uspevala. Drugi so pa drugačnega mnenja in si v primeru, če lucerna ne uspeva, pomagajo z različnimi mešanicami. Navadno primešajo črni detelji 25—30% lucerne. Detelja zvrta v zemljo rove, po katerih se spuste korenine lucerne v globino. Isto delo opravi mešana detelja.

Na Štajerskem sejejo 13 kg lucerne, 8 kg črne detelje, 3 kg nokote in nekoliko mačjega repa, travniške bilnice in visoke pahovke.

Weihenstephanska mešanica vsebuje 8.4 kg črne detelje, 8.4 kg lucerne, 0.6 kg mačjega repa, 2.4 kg visoke pahovke in 2.5 kg travniške bilnice. Kjer lucerna ne uspeva, priporočajo sejati italijansko črno deteljo spomladi v žito. Jeseni že kosijo strniščno, naslednje leto spomladi enkrat kosijo, nato jo preorjejo in deteljšče zasejejo s krmno mešanico.

(Se nadaljuje)

za pridelek za 8—10%, šele pozneje se ruša spet popravi in povrne škodo. Začasno brana torej naravnost škoduje. Zelo umestno pa je, da spomladi s trnjevo brano zravnamo krtine in porujemo mah.

Shelep: Če branaš, ne rani ruše premočno! Brananje ne samo ne poveča pridelka, brananje vpliva neugodno na setev ruše, celo razmnoži tisti plevel, ki se širi s pritlikami. Z brano le poravnaj krtine, očisti rušo in razdeli gnoj po ruši, ne pričakuj pa od nje večje koristi.

Oskrbovanje travnikov torej ne vpliva znatno na pridelek. Glavno sredstvo za izboljšanje pridelka je gnojenje. Važnejše je oskrbovanje pašnika. Tamkaj sproti zbira kravčke in jih kompostiraj, pokosi vso prestaro travo, ki se je žival izogiblje in od strani ves plevel.

2. Zboljšajmo pridelovanje krme na polju

Smotrno pridelovanje krme na polju zmanjšuje potrebo po gnoju, izravnava enostransko izkoriščanje zemlje s strani žita in okopavin, očisti njivo plevela in dovaja zemlji humus; površ stročnice še obogate zemljo z dušikom in preselijo redilne snovi iz globljih plasti v ornico. Črna detelja da 1900 škrobnih enot, lucerna 2000 škrobnih enot po hektarju.

Na kratko si oglejmo najvažnejše krmne rastline na polju. Razdelimo jih v dve skupini: v detelje in ostale krmne rastline.

Italija zapostavlja Trst

V decembru minulega leta je mestni občinski svet Trsta v posebni resoluciji zahteval, naj mu Italija za premagovanje gospodarske krize vrne več pomorskih prog v Ameriko, Južno Afriko, na Daljni vzhod itd., ki jih je Trst imel že pred vojno.

Ne le, da se Italija na te upravičene zahteve Trsta niti najmanj ni ozirala, so bile nedavno še odvzete tržaškemu pristanišču štiri večje ladje za vzdrževanje prog v Kongo in v Severno Ameriko ter dodeljene deloma Genovi in deloma Neaplju. Na svoji seji v petek minulega tedna je zato mestni občinski svet Trsta sklenil ostro protestno resolucijo, v kateri dolži italijanske oblasti, da nimajo razumevanja za potrebe tržaškega gospodarstva in da kršijo obveznost, dane lansko jesen od ministrskega sveta, ki izrecno zagotavlja okrepitev pomorskih prog s Trstom kot izhodiščem in olajšave za železniški prevoz v Trst.

Omenjeni ukrepi znova potrjujejo, da rimska vlada nenehno zapostavlja tržaško pristanišče in njegovo pomorsko udeleževanje, ki je vedno bilo in je glavna osnova za gospodarski obstanek in za blaginjo mesta.

Proti tej politiki zapostavljanja tržaškega pristanišča so pristaniški delavci izvedli protestno stavko, ki je minulo soboto trajala od 8. do 13. ure in dosegla stoodstoten odmev.

Tudi tržaška konferenca še ni sklicana

Avstrijski gospodarski krogi ugotavljajo, da italijanska vlada še vedno ni sklicala konference, na kateri naj bi z zainteresiranimi državami, med katere sodi v prvi vrsti Avstrija, razpravljala glede proste luke v tržaškem pristanišču.

Zaenkrat bo na Dunaju le informativni italijansko-avstrijski sestanek, na katerem bodo proučili vprašanja v zvezi z avstrijskim prometom preko tržaškega pristanišča.

Na egiptovsko pobudo . . .

. . . sta se v začetku tega meseca srečala predsednik FLR Jugoslavije maršal Josip Broz Tito in predsednik egiptovske vlade Gamal Abdel Naser na šolski ladji jugoslovanske vojne mornarice „Galeb“, ko je plula skozi Sueški prekop. Oba državnika ter njihovi sodelavci so med seboj izmenjali gledišča na svetovnopolična vprašanja ter se razgovarjali o vprašanjih, ki se tičejo odnosov med obema državama. Slika prikazuje jugoslovanske in egiptovske državnike med razgovori v salonu „Galeba“.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav naše — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 26. februar:

9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.45 Veder dopoldne — 14.35 Pozdrav nate — 15.35 Domovinski zvoki — 17.35 Kličemo mladino — 18.00 Iz parlamenta — 19.40 Šport iz vsega sveta — 20.05 Vedra oddaja.

Nedelja, 27. februar:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 11.30 Veselje za vse ljudi — 12.45 Zrcalo gledališča — 14.30 Otroška oddaja — 15.00 Pozdrav nate — 17.00 Igra plesni orkester radia Graz — 18.30 Šport od nedelje — 19.20 Lepe melodije — 20.15 Kriminalna uganka.

Ponedeljek, 28. februar:

14.00 Za našo vas (slov.) — 15.30 Zabavni koncert — 15.45 Knjižni kotiček — 18.45 Samospevi (slov.) — 20.05 Šlagerji — 20.50 Literatura v ponedeljek.

Torek, 1. marec:

11.20 Veder dopoldne — 14.00 Zdravniški vedež in kulturne vesti (slov.) — 16.30 Plesni orkester igra — 18.45 En mesec deželne politike — 19.15 Velika šansa — 20.05 Orkestralni koncert.

Sreda, 2. marec:

14.00 J. Spicar: Loški gospod, zvočna slika iz koroške kulturne zgodovine (slov.) — 15.45 Otroška ura — 16.00 Koncertna ura — 18.45 Mali leksikon (slov.) — 19.30 Glasbena posebna stran — 21.00 Zakonska veseloigra.

Četrtek, 3. marec:

14.00 Domače pesmi in zvoki (slov.) — 16.00 Koncertna ura — 16.30 Igra plesni orkester — 18.30 Tukaj govori UNESCO — 18.45 Kmečka oddaja — 19.30 Philips-revija — 20.05 Pri nas doma — 20.45 Igrata orkestra Franc Mihalovis in Hubert Deuringer.

Petek, 4. marec:

11.20 Veder dopoldne — 14.00 Akustični mladinski list (slov.) — 15.45 Otroška ura — 17.25 Teden deželne politike — 18.45 K'k je bou pa k'k je še kej . . . (slov.) — 19.15 Zgrabimo srečo! — 20.05 „Kaprun“ slušna igra — 21.20 Glasba.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 6.30 Pregled tiska — 7.10 Jutranji orkestralni spored — 7.30 Gospodinjinski nasveti — 7.40 Zabavna glasba — 11.00 Radijski koledar — 12.00 Kmetijski nasveti ali kmetijska univerza — 12.45 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 14.10 Melodije za razvedrilo — 15.15 Lahka glasba — 16.10 Utrinki iz literature — 16.30 Zeleli ste — poslušajte! — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 Oddaja za tajno.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 26. februar:

11.15 Pisan drobiž za pionirje — 12.10 Poje mariborski komorni zbor — 13.00 Okno v svet — 15.40 Slovenske narodne pesmi — 17.10 Glasbene uganke — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Pesmi za naše male — 18.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 20.00 Pisan sobotni večer.

Visoko razvito kmetijstvo na Danskem

V poljedelstvu in živinoreji so Danci prvi na svetu. Na tem področju gospodarstva so ustvarili bogastvo in blagostanje v svoji deželi, ki jim omogoča razmeroma visoko življenjsko raven. Razlik med mestom in vasjo skoraj ni — niti v civilizaciji, niti v prosveti in kulturi.

Zanimivi so činitelji, ki jim je pripisati visoka razvojna stopnja danskega kmetijstva. Predvsem so velik napredek Danci dosegli z izobraževanjem kmečkega prebivalstva. Ustanovili so številne strokovne šole za razne panoge kmetijstva, uredili zgledna posestva in druge za pospeševanje kmetijskega razvoja koristne ustanove.

Vse je osnovano na strogo znanstvenih načelih. Izbira semen in živine sta na tako visoki ravni, kakor drugod nikjer na svetu. Sami pravijo, da je selekcija v živinoreji dosegla svoj višek in so leta 1947 že začeli uvajati nove poizkuse in nove ukrepe za še večjo proizvodnjo v živinoreji. Začeli so krmiti štirikrat na dan in prav tako štirikrat molzti. S krmljenjem z rekordnimi mešanici so dosegli celo

12.000 kg mleka na kravo v enem letu. Takšno krmljenje in tako visoko proizvodnjo nameravajo posplošiti.

Danci so izredno praktični in iznajdljivi pri delu in gospodarjenju. Navzlic visokim hektarskim donosom (rži na primer 23.9 q, pšenice 36.5 q, krompirja 220.8 q), uvaža Danska žito za prehrano prebivalstva in za živalsko krmo. Svojo proizvodnjo so preusmerili predvsem na semensko blago, ki ga prodajajo v inozemstvo in izkupijo zanj toliko, da lahko nakupijo zadostne količine krušnega žita. Podobno je z živalsko krmo. Leta 1949 so uvozili za okoli 240 milijonov kron živalske krme in izvozili za okoli dve milijardi danskih kron živalskih proizvodov.

Poleg pridnosti in naprednosti so Dancem pripomagali k blaginji seve tudi zelo ugoden zunanje trgovinski položaj, zemljepisnega lega, vremenske prilike in drugi činitelji. Dežela ob morju ima razmeroma poceni prevoz svojih pridelkov in izdelkov. V preteklosti pa je Danska nad 150 let nemoteno ustvarjala in gradila.

Avstrija ima najmanj državnih praznikov

Neka londonska banka, ki precej trguje s tujino, je izdala za svoje zastopnike po vsem svetu knjižico, v kateri so označeni datumi državnih praznikov vseh dežel sveta. Po teh podatkih največ praznujejo v Južni Ameriki. Brazilija ima kar 53 državnih praznikov, ki veljajo deloma za celo državo, deloma pa samo za posamezne pokrajine in dežele. Panama proslavlja šest državnih praznikov, med temi dan odkritja Amerike po Kolumbu. Mnoge

druge države pa tudi ne zaostajajo kdo ve kaj za številom praznikov v Južni Ameriki. Najmanj državnih praznikov imamo trenutno v Avstriji, kjer je zaenkrat edino 1. maj izključno državni praznik.

Po statističnih podatkih, zbranih v omenjeni knjižici londonske banke, bi si lahko kdo uredil svetovno potovanje tako, da bi imel vse dni v letu praznik, kamor koli bi prišel.

Kam se najbolj izseljujejo

Meddržavni komite za izseljence navaža v svoji statistiki, da se je v minulemu letu po posredovanju komiteja 120.000 Evropejcev izselilo v prekomorske dežele. V Avstralijo se je v minulemu letu izselilo 37.776 oseb, v Argentino 29.288, v Kanado 21.238, v Brazilijo 16.295 in v Združene države 7189. Med lanskimi izseljenci v prekomorske dežele je bilo 6376 Avstrijcev. Največ Avstrijcev si izbere za svojo novo domovino Kanado, kjer se jih je naselilo že 2523.

Pogrešano belgijsko letalo so našli

Na Monte Terminillo v Italiji so po devetih dneh končno našli pogrešano letalo belgijske letalske družbe »Sabena«. Pri letalski katastrofi je našlo smrt 21 potnikov in 8 članov posadke. Letalo se je razbilo, ker je zadelo na skalo ob gori Terminillo in sicer tako nepričakovano, da so ob mrličih ugotovili spokojne odraze obrazov, iz česar se da sklepati, da jih je smrt nenadoma doletela. Med mrtvimi je tudi Marcella Mariani, italijanska »kraljica lepotic« iz leta 1953. Transport žrtev v dolino je bil zelo naporen.

Konzul in stavec obenem

Vsak človek ima neko opravilo, ki mu je najljubša zaposlitev v prostem času. Eni ljubijo šport, drugi knjige, tretji zabavo, nekateri pa tudi kakšno posebno vrsto dela. Tako na primer izrablja Viljem H. Jones, liberijski konzul u Čikagu, svoj obilni prosti čas, da dela kot stavec za časopis „Chicago Tribune“. Ob taki za visokega diplomata vsekakor nenavadni uporabi prostega časa, bi bilo zanimivo vedeti, ali mu daje njegova država prenosno diplomatsko plačo, da si mora še postrani prisluževati denar, ali pa je tiskarniško delo res samo njegov „konjiček“.

(AND/United Press)